

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

PENTRU OAMENI, PENTRU VIITOR

Toamna care este înfăptuită în acest noaptea de maximă concentrare a spiritului gospodăresc, un anotimp al rodului dar, în același timp, și unul al pregătirii atente, minuțioase a trecerii către un nou an, înregistrează în întreaga viață social-economică a patriei momente noi, sub semnul unui proces continuu ce se concretizează în aspirația spre mai bună organizare și eficiență sporită a tuturor domeniilor de activitate, spre o nouă calitate a muncii și vieții noastre.

Desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 11 octombrie a examinat și aprobat Programul privind asigurarea producției de energie, folosirea rațională a energiei electrice, termice și a gazelor naturale și regimul de lucru al unităților economice și sociale pe perioada de iarnă 1988-1989. Accentuând asupra necesității organizării superioare a tuturor activităților, a încheierii oricăror canale ale risipei de energie și a combaterii pierderilor, programul stabilește repere ferme, capabile să asigure protejarea unor materii prime vitale pentru economia noastră. Cele două decrete ale Consiliului de Stat, care au urmat acestei ședințe, statuează normele de consum și măsurile ce trebuie aplicate vizând în același timp majorarea consumurilor normale lunare și reducerea tarifelor la energia electrică livrată populației.

Expresie a caracterului profund umanist al politicii partidului și statului nostru, a grăbii pentru dezvoltarea continuă a economiei noastre și, deopotrivă, pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii, măsurile la care ne referim determină o puternică mobilizare a tuturor colectivităților de muncă.

Puse în dezbaterea Ședinței Comitetului Politic Executiv și aprobate în acest for, propunerile privind aniversarea a 70 de ani de la înființarea statului național unitar român, reprezintă înaltul elogiu adus unui moment unic al istoriei noastre — Marea Unire de la 1 decembrie 1918 — moment care a încununat lupta de secole a poporului

român pentru unitate și independență, împlinind marea vis a tuturor românilor de a trăi uniți în granițele aceleiași țări.

Atmosfera în care țara întregă sărbătorește la 1 decembrie capătă astfel semnificația unui legământ statornic pe care fiecare dintre cei care trăiesc și mușcesc pe acest pământ al unirii noastre pentru totdeauna îl transformă într-un crez suprem de dăruire pentru înflorirea și înălțarea în viitor a patriei socialiste.

Un alt eveniment major a fost înscris pe agenda săptămânii trecute: tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a inaugurat, miercuri, 12 octombrie, Târgul Internațional București, alături de cea de a XIV-a ediție.

Această amplă manifestare ilustrează cu pregnanță progresele mereu mai mari înregistrate de țara noastră în toate sectoarele activității economice, capacitatea economiei românești de a crea produse de înaltă performanță, competitivă, capabile de a participa la schimbul mondial de valori materiale și spirituale. Prezența unui mare număr de expozații de peste hotare la actuala ediție a târgului reflectă largul interes, aprecierea de care se bucură în lume produsele românești.

Târgul internațional București evidențiază, în întregul său, puternicul potențial economic al României, disponibilitatea sa pentru dezvoltarea continuă a schimbului comercial, dorința sa de a amplifica pe multiple planuri colaborarea și cooperarea sa cu toate statele lumii. Expresie elocventă a capacității de creație a unui popor liber care, într-o incontestabilă unitate, înfăptuiește sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, marile obiective ale înfloririi continue a patriei, operă deschisă spre viitor, spațiu al bunăstării și fericii întregii noastre națiuni.

Luceafărul

IN ACEST NUMĂR: ● VIITOR DICȚIONAR LITERAR ● POEME DE GEORGE ȚARNEA ● CONSTANTIN ABALUȚĂ ● ION CRINGULEANU ● MARIA CERCHEZ ● COMAN ȘOVA ● VASILE ANDRONACHE ● PROZA DE ADELINA IANULI ● CRONICA LITERARĂ DE V. F. MIHĂILESCU ● VIAȚA CARTILOR ● COMPENDIU DE RECĂPITĂRI ● NICOLAE IORGA, CALĂTOR ● DE PAUL DUGNEANU ● CARARILE AMINTIRII: „VLADIMIR STREINU” DE SANDA DIMA MANTESCU ● REMEMORARI DE MIRCEA MICU ● CUMPARA DE G. ALBOIU ● CONFABULE DE JULIAN NEACȘU ● POETII ȘI CENACLURI ● MAFAMOND ● SPORT DE FĂNUȘ NEAGU

PROFIL

Un blazon de apărare

Intr-o poezie, intitulată „Lecturi de spital”, din ultimul său volum — „Aproape imaginar” — Cleopatra Lorintiu se destăinuiește: „o carte de-a mea. Recităm rîndurile din care odărnă crezusem să picură singe, / Nimic nu recunosc.”

Intr-adevăr, *pathos*-ul (în cel mai pur sens etimologic: suferință) care animă versurile acestei autoare e copleșitor. Pătrundem cu ea într-o lume a spaimelor și a neliniștilor, străbătută de dureri precum de șerpi veninoși, torturată și torturată, căutînd flagelarea și un veritabil *Ev Mediu* al spiritului, prin feroarea cu care se dedică suferinței și spasmei. De aceea, vom pasi cu o deosebită circumspecție. Asemenea situații sînt, în genere, artificiale și ascund cu totul altceva.

La prima vedere, aspirația poetei e de natură edenică: se învoadă adevărată de aur ori dobîndirea stărilor nirvanice. Aceasta, prin opoziție față de cotidian, mai bine zis de cotidianul citadin, interpretat ca vulgar, agresiv și degradant („cînd iesi din apartament te izbește / în nări civilizația ghenelii”). „Blinda floare de sampaiguia”, simbol vindecător, nu poate crește pe asfalt; dimpotrivă, aici există medicamentele,

tehnicile chirurgicale, zidul, grăsimăa mesei de prînz: „suferim / cu inimile lipite una de alta, / finalul / începîndu-se în grăsimăa mesei de prînz”. Violenta respingere a civilizației orășului (metropole) e înscrisă imediat pe Cleopatra Lorintiu în categoria spiritorilor tradiționaliste. În același timp, însă, poeta e foarte departe de ideea arhaică și rurală, pe care îl aprobă numai ca basm. Nu într-un sat oarecare ar vrea ea să trăiască (la modul liric, desigur), ci într-un castel. Atracția legendelor cavalericești acționează din plin asupra autoarei, ce se închipuie fie „intîia doamnă de onoare / a Reginei de Iasomie”, fie „mica principesă a prestimțiilor”. Așadar, nu tradiționalismul e autentic în versurile ei, ci încercarea de evadare într-un spațiu estetic, încercare preluată de la simbolism.

Dealtmîndri, evadarea de tip simbolist e bine reprezentată încă din volumul „Peisajul din care lipsesc”, unde apar insistente zone exotice de la malul mării (San Diego, Salinas, Monterey, Helgoland). Aceasta traduce atît refuzul cotidianului, cît și o certă doză de bovarism, impo-

Radu Comănescu
Continuare în pag. a 3-a

Imagine din timpul vizitei oficiale de prietenie în Republica Populară Chineză efectuată în aceste zile de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația tovarășului Zhao Ziyang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez și a tovarășului Yang Shangkun, președintele Republicii Populare Chineze.

IN SPIRITUL TEZELOR PENTRU PLENARA C. C. AL P. C. R. Implicarea în actualitate

„Care este destinul literaturii în lumea noastră actuală?” — se întreba acum două decenii Marin Preda și acesta este unul din răspunsurile referitor la enormul succes de care continuă să se bucure numeroase scrieri contemporane, tocmai într-o epocă în care — spune romancierul — am fi tentați să vedem o îndepărtare a publicului de literatură. Dar autorul „Morometilor” considera, pe de altă parte, că romanul de la noi trebuie să facă mai mult pentru a se angaja în realitatea vieții epocii. Intr-un dialog purtat cu Mihai Ungheanu — publicat în revista „Luceafărul” din 26 aprilie 1975 — Marin Preda afirma: „În societatea noastră se petrec, fără îndoială, lucruri senzaționale, întâmplări tulburătoare. De ce nu profităm toți romancierii? Vreau să spun de ce nu asistăm la o adevărată înflorire a acestui gen literar atît de tare legat de istorie? Într-adevăr încotro se îndreaptă romanul românesc contemporan? Credem că re-proșul scriitorului viza corecția liniei de convergență a problemei romanului nostru de actualitate și chiar dacă între timp au apărut câteva remarcabile proze inspirate din realitatea acestor ani întrebarea lui Marin Preda își păstrează valabilitatea obligîndu-ne la o analiză lucidă.”

Fără să se substituie reportajului, bineînțeles, romanul de actualitate poate surprinde imaginile momentului pe care-l traversează, redînd omul și existența socială de azi prin filtrul transfigurării literare. Proza nu dă rezolvări la marile probleme ale lumii contemporane, căci nu este menirea ei să facă dar ea poate sonda realitatea umană în profunzime abordînd aspectele esențiale ale prezentului și îndemnînd prin asta la meditație. Epoca actuală este frământată de întrebări privind destinul omului „aflat la răscruce” există azi o tensiune dilematică a ființei care reflectă în plan moral, civilizația modernă produce importante mutații psihosociologice și toate acestea își pun amprenta pe gândurile și sentimentele omului concret, pe stilul său de viață. Literatura este în măsură să ofere imagina simbolice a prezentului, adică să surprindă mișcările subterane ale istoriei, cu-

Alexandru Horia

Continuare în pag. a 7-a

1918-1988: 70 DE ANI DE LA MAREA UNIRE

Spiritul Unirii

Pe 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, printr-un act de voință al întregii suflări românești, la fel de firesc și tot atît de implacabil ca și înaintarea aspre a cerului, lumea aceasta străveche de la Carpați și de la Dunăre se întregi, în sfîrșit. Erau acolo, ca într-un polipitic reprezentînd toate stările sociale și dinm seamă de naștină unui întreg popor, țărani și negustori, carturari, învățători, oieri și funcționari, o întreaga societate românească reprezentată de ceea ce avea tipic și esențial. Și chiar dacă scriitorii lumii aceleia nu fuseseră acoli prea mulți, totuși participarea lor se arătase a fi fost vie și stăruitoare, astfel încît putem zice că desigur, momentul nu-și găsi de îndată barzii, el fusese preșăuit, cu toate acestea, de ei. Octavian Goga și Aron Cotruș, și mai înainte de ei George Coșbuc, „lucerătorii” celor dintîi ani ai secolului și încă mult alții, veniri cu acel ideal ce nu se configura atunci ci demult căci gîndul întregirii este viu în literatura romanilor încă de la primele ei manifestări știute. Inșă, spre a fi o țară întregită, aceasta trebuise să fie o țară independentă și independentă se făcu, la 1877, cu arma în mînă: cel care rostise vorbele fundamentale după care sîntem de-acum o națiune de sine-stătătoare și independentă fusese, dar, tot un scriitor, un istoric și un romancier: Mihail Kogălniceanu. Și, mai înainte chiar, cînd Principatele se uniră puse sub același domn, „unioniști” fuseseră, în Moldova și Valahia, cei mai de seamă scriitori. Istoric, „Horă a Unirii”, această emblema a unei adevărate, istorice ore astrale a romanilor, e a unui poet, a lui Vasile Alecsandri, dare cei care, cu vorbe și cu fapte, întăriră acest gînd erau atunci nu puțin. O întreagă generație literară, a „pașoptului”

exprimată deplin în toate părțile locuite de români prin lăsa de a se uni în sfîrșit, după o istorie plină de vitregiri, se regăsisse acum, la 1859, înaintea celui dintîi pas fundamental către un viitor ce se prevedea, peste încă vreo zece ani și pentru un tînar din Tara de Sus care va intruchipa esența acestei literaturi, a fi „de aur”. Inșă, la drept vorbind, acestea sînt nu momente izolate și acte de cîteazănă animată doar de conștiințele treze ci expresia unui lung și irevocabil proces, comunicînd o dorință fundamentală a unui întreg popor, care, de la vîdacii și pînă la opincă (asa cum se zicea) voise a se desfrîi în lume ca un întreg; întregul care, originar, fusese. Astfel încît, putem spune fără a greși că, înainte de toate, aceasta

Artur Silvestri
Continuare în pag. a 6-a

Literatura din preajma Marii Uniri

O cercetare temeinică asupra literaturii române din sud-vestul țării a realizat-o Virgil Vintilescu în *Secevele Literare* (Editura Facla — 1987). Subintitulată *Repere literare bănățene (1880-1918)*, cartea particularizează cercetarea la un tînet de veche și bogată tradiție culturală, cum este Banatul. Avînd în atenție literatura din ultimele două decenii ale veacului trecut și perioada veacului nostru pînă la Marea Unire, cartea lui Virgil Vintilescu se ocupă de toate aspectele problemei luată în discuție — Implicarea presei bănățene în viața literară, Societățile de lectură și conferințele literare, Deschideri spre critica și istoriografia literară modernă, Receptarea clasicilor (Titu Maiorescu, Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Ion Creangă, I.L. Caragiale, George Coșbuc), Folcloristica de la amatorism la știință, Proza (Ioan Po-

povici-Bănățeanul, Emilia Lungu-Puhallo, Damian Izvernicănu, Cassian R. Munteanu, Mihai Gaspar). **Proza memorialistică și de călătorie, Poezia.** Pe de altă parte, se poate spune, cred, după această cercetare a lui Virgil Vintilescu asupra literaturii din această perioadă. Cartea face un examen critic amănunțit al specificațiilor fenomenului literar românesc din această zonă de sud-vest „dintr-o perspectivă ostilă înțelegerii noastre politice și spirituale, din pricina ocupației străine”. Autorul explică de ce a ales epoca aceasta. („Am considerat că aceasta este perioada cea mai semnificativă pentru felul în care forțele literare locale s-au integrat în ritmul nou, modern al literaturii românești, prin plan național a marilor clasici și de dorința de înnoire a scrisului, atît de reliefantă la scriitorii din generația postmaioresciană. Pe de altă parte, anul 1880 a însemnat pentru Banat și începutul unei epoci morale, civilizate și spirituale românești, prin dorința de a stimula într-o mare măsură participarea forțelor intelectuale la fuziunea și prin insistența pentru întemeierea unor periodice în Timișoara”). Cartea lui Virgil Vintilescu aduce interpretări noi ale fenomenului literar din sud-vestul țării, ocîlînd clișee, căuind o dreaptă cumpănă a fixării în context. Creația în grai, prin supralicitare, a dus la izolarea, dar, paradoxal, și la o judecare în bloc. Tocmai acest lucru îl combatte Virgil Vintilescu, analizînd diferențele creației literare de acest fel. Fără exagerări, dar și fără complexe, Virgil Vintilescu afirmă răspicat ceea ce consideră valoare și element favorizant procesului general de dezvoltare a literaturii în perioada discutată. Și în același spirit critic și prob ce caracterizează întreaga carte apreciază că „fenomenul izolării unor condeieri în paginile citorva publicații locale, unde cultivau o literatură cu caracter experimental, îndeosebi pentru a proba valențele literare ale

Gabriela Negreanu
Continuare în pag. a 6-a

Alexandru Ruja
Continuare în pag. a 6-a

PREZENȚA TINĂRULUI SCRITOR

Romanul unei civilizații

Printre soluțiile la care putea recurge pentru a se pronunța, la modul romănesc, asupra omului, Mirela Roznovanu alege una ciudată și riscantă, atît la prima vedere (prin aerul „esteticist” depășit), cît și în fond (prin dificultatea realizării): și anume, inventează o pereche „supranaturală” Fausta (dubletul Faustus — Fausta revine deseori din antichitate pînă azi) și dl. Constantinescu, alias Konstantinos (numele își schimbă grația și suflul după limbile și etniile prin care perezirănează), personaje cu o biografie plauzibilă pentru muritorii de rînd, bucurăstii în mijlocul cărora descind (ea este o itălanca bogată, întîlnită la Londra sau la Roma de unele personaje, și care își justifică peregrinările, dacă am reținut eu bine, prin dorința de a afla, în bibliotecă și la fata locului, mărturii specifice despre evoluția diversificată a latinității), dar care în final se vor dovedi a fi mici zeități păgîne, o nimfă și-un faun din cortegiul lui Pan-Dyonissos, numele ei sugerînd tocmai latinitatea cu îndepărtate origini (cîmpul ure trăsături pure, indeoeuropene), iar al lui — elenismul: așadar, o conjuncție care figurează chiar dubla rădăcină a civilizației europene, în care ne înscrim de două mii de ani încoace. (Riscul de care vorbeam mai sus este eliminat prin faptul că personajele sînt, prin pregnanță, mobilitatea și cuprinderea lor, poate cele mai reșuite ale romanului, ceea ce autoarea pare să fi și intenționat). Aceasta alegea și permite să porțeze, în datele esențiale, atît axul diacronic, prin perspectiva ubică și trans-istorică a Fauste-Konstantinos, cît și să ofere un unghi de vedere meta-uman, dinspre condiția zeiască, genul proximal al omului. Va fi așadar, în roman, o permanentă împlinire între diversele relaționări, dependente, condiționări ale personajelor de grup, reprezentînd diverse categorii socio-profesionale (un medic generalist, un psihiatru, un fizician, un diplomat, o gospodină, un estetician, un literat, o cosmeticiană de lux, un sef de catedră de lingvistică și asistentul lui, 2 lingvisti cu preocupări de gramatică generativă, mai multe neveste — elemente de legătură — etc.), așadar un adevărat esanțion (experimențial), întîlnindu-se în mai multe medii și discutînd despre rostul existenței, fiecare din perspectiva profesiei, a treptei de evoluție pe care

se află, a rolului social pentru care se simte destinat — și privirea liberă, deconșionată, peste spații și timp, a Fauste și a lui Konstantinos, care devin factorii de coeziune și manevră a grupului, în scopuri de inițiere. Sensul inițierii pare a fi tocmai de-conșionarea, scuturarea de îngrădiri, în vederea eliberării și realizării, atît în istoria mare (intr-o fuziune a științei cu arta, a adevărului, puterii și frumosului), cît și la scara individualului, — a naturii libere, divine a omului: pînă într-atît încît s-ar putea, a ajunge nu numai la „mica magie” a manipulării spiritului și timpului (la indovina Fauste), a lui Konstantinos, dar și a lui Sabetau, o altă „călăuză”, venind de astădată dinspre ocultul ordin al Rozei, și plasat în

TINĂR ÎN AGORA

Însemnele istoriei

Luminat de frunzișul pilpitor al bălănilor plopi și castani din preajma edificului, cu o nelămurită emoție am intrat în frumosul și primitorul muzeu orăvitan. Și era firesc să fie așa, deoarece — dincolo de tancul indom pe care mi l-a adresat Nicolae Pirici, președintele Comitetului orășenesc de cultură și educație socialistă — știam că această clădire găzduiește cel mai vechi teatru din țară (inaugurat la 10 octombrie 1871), teatru în care Eminescu a participat ca sulfet, în vara anului 1888, la reprezentările pieselor din repertoriul trupei Pascaly. Am privit cu admirație expoziția filatelice „Mihai Eminescu” — deschisă cu prilejul aniversării a 120 de ani de la trecerea marelui nostru poet național prin acest loc de cultură, am văzut în lînie și culorile picturii lui Traian Baia portretele celor mai de seamă oameni de artă și cultură din această zonă și mi-am umplut sufletul și gîndurile de istorie vizînd expoziția de ceramică, obiectele de podobă și

inventar arheologic datînd din neolitic, din epoca bronzului și a fierului, din perioada continuată daco-romane și a organizării preudeale românești, cu dovezi materiale provenind din cetatea cnezială de la Iliida. Bogată este și expoziția de carte veche, cu „pocioile”, „liturgiere” și „cazani”, ajunse în așezările acestor meștegurii din vestele centre topografice românești de la Rimnic, Blaj, București, Sibiu, sau străine, de la Buda și Viena. Am citit de ne fiele înghîbenite de cernerea vremii, pagini tulburătoare despre reprezentanții iluminismului bănățean, între care pitoreștile figuri ale lui Nicolae Stoica de Hațeg (1751-1833) și a revoluționarului pașoptist Etimie Murgu (1805-1876), se află mereu sub un nimb de lumină.

Transformată în spital în timpul primului

Eugeniu Nistor
Continuare în pag. a 2-a

CRONICA LITERARA

DANIEL CORBU: «Plimbare prin flăcări»

ION CRISTOFOR: «Cina pe mare»

deci: „astăzi am ieșit să cuceresc lumea cu un braț de metaforă / astăzi vă multumesc zile lungi de octombrie / vă multumesc autori incopoclasti cărți apocriefe / vă iubesc cimitire de ingeri bibliotecii / vă iubesc imblinzitori de vulpi ai tineriile mele / veac de singurăta crimă și pe-deapă eroi și morminte moarte și biolă / cîntări despre noi înșine sintem Walt Whitman spre tine / mă-nclin și-ti dau bună ziua / așa cum așa da întreții Americi / a venit însă timpul bunule Spinoza Eminescu / Fiodor Dostoievski Camus Lorca / Rilke Allen Ginsberg compliciti mei Kafka / Borges / Nichita Stănescu / cel mai tânăr / cel mai tânăr / dintre zeii acestei țări — a venit timpul să / mă despărț de voi și să fiu eu insumi / să văd cit din lume e firesc și cit absurd / a venit timpul să mă despărț de voi / rânile mele au început a răsară în cuvinte”. Acest fragment retoric din poemul „Retorică definită transparent stărea interioră din care se naște poezia tânărului Daniel Corbu, în cel de-al doilea volum al său, intitulat după o sugestie din Marguerite Yourcenar, necităată între autori tineri, „Plimbarea prin flăcări”. Corbu scrie o biografie obsedată de singurăta/singurătate, ferită de demonul ironiei, încărcată de tristețe declamate (neori metafizice), într-un limbaj declarativ și constatativ, care lasă doar rareori vreo sansă ambiguități profitabile. Poezemele reiau, transfigurând în sens filologic, trasee dintr-o biografie fixată, deocamdată, la granița dintre copilarie și juvenute. Descoperirea lumii și a sinei — de cele mai multe ori aflate într-o relație de adversitate/incompatibilitate — nu se face, asăzind, cu o privire candidă, umilită de miracul existenței, ci „alterată” de lecturi, orgoliosă, pe de o parte, umilită, pe de altă parte. Această oscilație de atitudine poetică își are sursa în dilatarea de tip romantic a eului liric și își găsește o posibilă explicație în evoluția, amintită de ea, singurăta/singurătate. Sentimentul singurătății se amplifică în criză de identitate, teatralizată, din padoare, dar nu mai puțin autentică: „He, he! am aflat cum vă peticiți bucuriile / cum vă holbați în tăcerile mele / cum fugiți de voi înșivă / curind va iesi luna roșie (Ay!) n.n. curind încă o carte de versuri / invadă Europa / cineva va trece ca un hoț pe o stradă pustie / ploaia va continua să cadă pe chipul de general / pe umerii exacti ai femeilor exacte în spațiul alb dintre da și nu /

cabotini vor continua să-și schimbe peruciile / noi cine sintem Daniel Corbu și carei fericiți vom plăti astăzi seară tribut / cine sintem perorind în fața bolții ideale / te întreb cine sintem noi Daniel Corbu stăpin / peste care popoare stelare (Dimitrie Stelaru? — n.n.) și / cărei fericiți vom plăti astăzi-seară tribut. (Elegie de spus în fața oglinzii). Cum se vede, singurăta nu este un dat, ci un efect contextual, obținut din raportarea sinei la lume. Altfel spus, este o stare provocată, incită-ță să fie, supraaveghată de luciditate și tratată ca un exercițiu autotimpus. Singurătatea și limba lui Corbu, dezară, aspirare fundamentală, tendință anularea crizei de identitate. Poetul își asumă orgoliul această „dămnare” romantică, se vrea un „ales”, purtând ca pe un blazon stigmatul poeziei și încearcă, repetind în variante, să acrediteze imaginea: „Si-acum că poezia îi-i nevindecată rană / așa cum marea e miresăa necutului” că este egal în drepturi cu singurăta / fericiți unora ca orbii care visează focuri de artificii / că ai fost născut să duci în spate un imperiu / de vorbe / că n-ai bătut tobele unei neliniști străine / că ai ajuns întodeuna la locul fastelor / care reuște doar atunci și acolo. Metaforele sunt relativ rare și mult prea... discrete pentru ca imaginea poetică să dobîndească strălucire și caracter memorabil. Bratul de metaforă cu care poetul a lesă să cucerească lumea este încă ușor, mai ușor decît în primul său volum. De aceea, „Plimbarea prin flăcări” a lui Daniel Corbu se termină fără „arsuri” profunde.

Ia al doilea volum de versuri se află și Ion Cristofor, poet constituit încă de la debut („Ochii fulgerului” care reuște acum, cu „Cina pe mare”, o sensibilă aprofundare a universului său liric. Poetul este un meditativ melancolic (rareori arap accentuate sarcastice și tonalități ironice), un re-

flexiv care gîndește condiția artistului în termenii culturii, găsind aici temerurile gestului creator. Solitudinea este și la el, ca și la Daniel Corbu, una dintre obsesiile fundamentale, trăite însă cu un soi de inteligență (sau, poate, resemnare) auroasă, care vine din experiența singurătății asumate. O, seceră al singurătății / cu poame de aur pe mese de piatră / pe care nimeni nu te revinește // Cînd nu ajungi niciodată să urci toate treptele nopții / fără să auzi albinele urcînd din abis / trăbuluînd în fațurile versului tău / Ascultă dar arbușii împărații Cristofor încercă și creștea ai mortilor / melcii alveolucind pe cerceafurile iubitorilor tale / ne rochiile lor albe ca burta rechinelor. / Ascultă fluviul adînc ce curge din ochii tăi / și constelațiile lente născîndu-se / fără să le pese de tăcerile, de silabele „poemu-rii” / Să-ți dăruie o mană / Pe măsura frumuseții tale // Cuvintele mele ar sui desigur / O încintătoare treaptă a măiestriei // Dacă așa să-ți viși minunea aceasta / Cuvintă ție, tînără mamă / Aplecată asupra izvorului / Ce prinsoiri merită oare / Pămîntul care te-a zămăslit” (Țara în fiecare zi).

Luminoasă, lipsită total de obscurități, poezia practică de Corin Bianu aduce mereu în prim plan bucuria curate, a trăirilor curate, a sentimentelor tonice din care izvorăște fericirea de a fi: „Lumina este un arbore / Pe crengile sale / Pășările se leagănă / În funii de cîntec // Pășărilor de necuprîns / Bucură pămîntul acesta // Si cu / La rădăcina copacilor // Un fir de iarbă” („Un fir de iarbă”).

Izvorită dintr-o noiește de trăiri, distinctă conștientă ca stil, poezia lui Corin Bianu din cartea prezentă n-îl relevă pe autor drept un receptor de evenimente cu mari rezerve de simțire și de redare curată, atînd grîul de neghină cu un simț și-ași specific poezilor de adevărată simțire: „Pe nisipul nins de impasibiliilor nori / At uriașei clespide / Solzii sarpelui au lăsat / Mai adînci / Ca făgașele împietrite ale nifericirii // O, coloană fără asperități / A sarpelui ideal // Coloană sfleată / Din gresia / Cuvintelor // Este vocea mea” („O coloană sfleată”).

Unitară în stil, cum spunea, cartea Amiaza demurgului este o reușită în scrierile lui Corin Bianu, poet așteptat cu interes.

durere / Cînd îl pătrunde sub platoză dinții / Urmează soarta grîntului de nisip / Ajun în cochilia scoicii / Și se preface în perla // Flîndcă nu atacă în nici o împrejurare / El nu poate fi niciodată invins” (Fax).

Amiaza demurgului, așa se numește cartea care cuprinde poezii ce încumbă și etalează iubirea de patrie, de oameni, de fapte / poezii în timiste de dragoste. Prin cuvinte putine — poezia lui Corin Bianu este esențializată — printr-o „tragere” scurtă cu bine alese cuvinte, limpezi, autorul trezește sentimente nobile cititorului și dezlanțuează imaginația îmbind meditații intelectuale benefice: „Ar trebui din măsesea cuvintelor / Să-ți dăruie o mană / Pe măsura frumuseții tale // Cuvintele mele ar sui desigur / O încintătoare treaptă a măiestriei // Dacă așa să-ți viși minunea aceasta / Cuvintă ție, tînără mamă / Aplecată asupra izvorului / Ce prinsoiri merită oare / Pămîntul care te-a zămăslit” (Țara în fiecare zi).

Luminoasă, lipsită total de obscurități, poezia practică de Corin Bianu aduce mereu în prim plan bucuria curate, a trăirilor curate, a sentimentelor tonice din care izvorăște fericirea de a fi: „Lumina este un arbore / Pe crengile sale / Pășările se leagănă / În funii de cîntec // Pășărilor de necuprîns / Bucură pămîntul acesta // Si cu / La rădăcina copacilor // Un fir de iarbă” („Un fir de iarbă”).

Izvorită dintr-o noiește de trăiri, distinctă conștientă ca stil, poezia lui Corin Bianu din cartea prezentă n-îl relevă pe autor drept un receptor de evenimente cu mari rezerve de simțire și de redare curată, atînd grîul de neghină cu un simț și-ași specific poezilor de adevărată simțire: „Pe nisipul nins de impasibiliilor nori / At uriașei clespide / Solzii sarpelui au lăsat / Mai adînci / Ca făgașele împietrite ale nifericirii // O, coloană fără asperități / A sarpelui ideal // Coloană sfleată / Din gresia / Cuvintelor // Este vocea mea” („O coloană sfleată”).

Unitară în stil, cum spunea, cartea Amiaza demurgului este o reușită în scrierile lui Corin Bianu, poet așteptat cu interes.

Gheorghe Daragiu

*) Corin Bianu: „Amiaza demurgului”, Editura „Eminescu”, 1988.

VIATA CĂRȚILOR

POEZIE

FERICIREA DE A FI

Corin Bianu
Amiaza demurgului

După ce ne-a propus în 1987 un neașteptat, interesant și bine realizat roman, în bătălia vinturilor, Corin Bianu vine în acest an recent — cu o unitară și clocotită carte de poezie, publicată la Editura Eminescu, avînd însă un titlu pretentios). Cunoscut ca poet dintr-o efervescentă activitate lirică, autorul adună între copertile prezentului volum poezii reprezentative ce-1 conturează clar profilul în concertul actual al litericii noastre. Filtrînd sentimente și trăiri, Corin Bianu intrupează în poezie idei clare, concise. De altfel, concințuna expresiei sale poetice este o trăsătură definitorie observată de critică și care este prezentă, continuă deci o linie, și în prezentul volum: „El nu poate fi învingător / Pentru că nu atacă / Niciodată // Glonțele de

PROZA

CARTEA PRIMELOR IUBIRI

„Intodeuna este nevoie de un editor! Este o-a întâmplat în cazul autoarei acestui roman care spune destul, singur, Irina Fieroiu a întîlnit și ea un editor capabil de generozitate și a sîlui o paritură tînără”. Aceste cuvinte ale lui Dinu Sărau de pe fata ultimei coperti a romanului „Claudia” de Irina Fieroiu sînt un semn evident și valabil oricînd. O lectură atentă a celor 112 pagini de proză ne-a convins că adevărul acestui text există. Dar ce poate spune „romantul” unei autoare abia ieșită la înșiră din adolescență? Confruntarea cu erosul, cu obișnuta sau ignoranța celor mai mult sau mai puțin auroptati, nu pot rămîne doar banale întîmplări adolescente atunci cînd consecințele lor pun o conștiință tînără în fața unor situații grave, responsabile de evoluția unui destin. Climatului familial este decisiv pentru consolidarea trăsăturilor unui caracter.

Orbita existențială pe care dorește să se plaseze Claudia Ionescu, eroina cărții, nu poate fi aceea a compromisului. Descoperirea orbitei propriului evoluții în viață se va face nu fără dureroase încercări și reveniri nereușite. Claudia nu poate accepta compromisul, dezacordul cu sine însăși, cu eul său profund, cu puritatea conștiinței sale. „Doar cu mine însămi mai puteam vorbi deschis”, spune ea în la un moment dat. În acest context, Irina Fieroiu adresează alt celor părinți care „panicată” vor „să-și transfereze responsabilitatea unor medicii”, dar mai ales celor constiinte în formare a tinerilor adolescenți. Este un sondaj curajos al conștiinței unei tînere absolvente de liceu.

EDIȚII

UN MONUMENT AL PRESEI ROMANE

Cînd, în 1913, I. Blănu, Bibliotecarul Academiei Române, prezenta într-o prefată de 23 de pagini primul tom din Publicațiile periodice românești (Ziare, gazete, reviste), Catalog alfabetic 1820-1906 *) vorbea despre ce-ar mai fi făcut în continuare, operații „pe care noi, bibliotecarii de astăzi, sintem prea puțin pentru ca să le putem face”. Autorii monumentului vorbim erau numai doi: Nerva Hodos și Al. Sadi Ionescu. Vor fi primit, desigur, ajutorul celorlalți bibliotecari și Academiei (St. O. Iosif murea în acest an, 1913, iar Ilarie Chendi, prietenul lui, îl urma după cîteva luni).

După 1913 corpul Bibliotecarilor a crescut an de an: în perioada interbelică se poate vorbi deja despre o școală a bibliotecarilor Academiei, iar după ultimul război o asemenea școală a funcționat realmente (regretatul Augustin Z. N. Pop preda cursuri, alături de un Dan Simonescu, un G. Părnău — nume de referință în domeniul cînd cadre nu numai pentru Biblioteca Academiei, dar și pentru alte biblioteci. Astăzi, meseria de bibliotecar este, cu toate acestea, puțin cunoscută și puțin stimată. Revista de specialitate a bibliotecarilor nu mai există, instrumentele bibliografice importante s-au transferat către alte categorii socio-profesionale, s-au mărunțit, apar sporadic și în condiții grafice care denotă precaritatea materială a birourilor și birouaselor din cadrul unor instituții ce suportă, ele însele, cu mirare și nedumerire uneori sarcina de a le ține. Cuvîntul „exhaustiv” nu se mai folosește, se spune ori se practică selecția, tematicul, etc. Si cu toate acestea, în 1968, Biblioteca Academiei a reluat asista muncă de bibliografiere a periodicele românești publicnd Tomul II (1907-1916), după care a urmat un Supliment — iar

acum, lată, Tomul III din Publicațiile periodice românești ne prezintă repertoriul bibliografic al presei noastre într-un an de zile. Cînd s-a gîndite la scuzele lui Ion Blănu din 1913 — „noi, bibliotecarii de astăzi, sintem prea puțin” — poate crede că, odată cu timpul, echipa care a redactat acest al treilea tom s-a mărit nespus. Diminutivă, păstrîndu-și proporțiile față de materialul imens de parcurs comparativ cu Nerva Hodos și Sadi Ionescu, față de exigențele crescute ale meseriei, etc.) putem spune că autorii de astăzi sint mai puțin, mult mai puțin. Cu atât mai de laudă este munca lor cu cit de îndrăzneț se astern zi de zi în listelele serviciilor și fișele bibliografice. Directorul adjunct de astăzi al Bibliotecii Academiei, Dr. Gabriel Strempele, ne asigură că vor apare în continuare, într-un ritm sustinut, volumele următoare ale lucrării pînă cînd se va ajunge la 21. Este de la proiectat, pînă în anul 1989, cînd se va încheia acest enorm travaliu de repertoriere, urmînd a fi încheiate pentru a fi utile cu adevărat.

Un fragment dintr-o lucrare monumentală are, totuși, în el însuși monumentalul. Biblioteca Academiei a reluat nu numai acest vechi santier — dar încă și pe acela al cărții de serviu anului Bibliografia românească modernă *) a cărui început a apere ritmic (se așteaptă deja tomul al III-lea). Si, poate lucrul cel mai important, asemenea lucrări în curs de definitivare repun în drepturi o disciplină care a fost copleșită cîndva, o profesune de credință și de conștiință ce riscă a se pierde și a se topi printre altele: profesunea de bibliotecar. Sisifii moderni, Danaidele moderne — cum vrem să le zicem; dar dacă le spunem astfel, trebuie să mai adăugăm încă: torcătorii moderni ai firului Ariadnei, de pildă.

Nicolae Georgescu

*) Publicațiile periodice românești (ziare, gazete, reviste), Tom. III. Catalog alfabetic (1919-1924). Descriere bibliografică de Ilieana Stănescu, Dulcia Morărescu, Ioana Patricea, Adriana Rădule și Ilana Sulică. Notă către cititorii de Adriana Rădule. Postfață de Gabriel Strempele. Editura Academiei Republicii Socialiste Române, 1988. Este un număr de referință de carte. Coordonarea bibliografică a mal fost făcută de Georgeta Răduică și Valeria Trifu; revizia textului pentru actualul tom, de Neonila Onofrei).

ale istoricului, arănat în „Contemporanul” nr. 4 din 21 ianuarie 1972 din punctul de vedere al cuiva care, atunci, făcea încă parte din „generația tînără” a istoricilor români. Un coles de breasă și de generație a adus, curînd, cîteva compleții în discuția care, cu această ocazie, aș vîntul sînterilor, sărăcesc. Informații, periodică, în „Contemporanul” nr. 13 din 21 martie 1972: „Am reluat, apoi, discuția despre editura cronicilor într-un articol publicat în 1977 (O dărie de știință și conștiință, în „Cronica”, nr. 44 din 17 octombrie 1977, care a avut drept răspunsul academicianilor Iorga Iordan, fără ca răspunsul meu să fie acceptat de conducerea da atunci a respectivei reviste (vezi pe larg în Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie din deceniul cîntăru, lasă, 1981, p. 705-707). În deceniul cîntăru, am avut drept răspuns la un articol în care se vorbea despre un „dilatut”, încetîndu-și ritmul; efectele, pentru cercetarea științifică, nu pot fi decît dăunătoare. O privire asupra realității de pînă acum și asupra a ceea ce este de făcut în continuare nu m-a să-păru de prisos — tot ca un punct de vedere, de data aceasta, însă, al cuiva care a încetat a mai face parte din „generația tînără”. De aceea, am fost bucuros cînd redacția revistei „Lucafa” a acceptat propunerea mea pentru serialul menționat.

N-am avut și nu am intenția de a polemiza pe aceste teme. Origine este obișnuit cu munca de cercetare, cu disciplina cercetării științifice, cu ipotezele și obiectivele în întodeuna obiective înțelese ușor acest lucru. „Generația tînără” de azi are, însă, dreptul să cunoască — la fel și publicul larg al iubitorilor de istorie — studiul în care se află izvoarele istoriei naționale. A face, în acest domeniu, un bilanț nu înseamnă, în opinia mea, a cădea „vinovată”. Mi-am gîndit cîntăru intervenții ca o eventuală bază de discuții — discuții senine și al căror rod să fie un plan de acțiune realist, bine chibzuit, capabil să înzestrez, în final, istoriografia noastră cu doritele și atât de necesarele corpuri de izvoare. Oricum, în afară în cîmpurile istoriografice ale unora dintre vecinii noștri ne arată asemenea mari colectii, cu diverse serii, unele începute încă dinainte de mijlocul veacului trecut, după un model a cărui preluare a propus (fără urmări, însă) și la noi — Monumenta Historica, prevăzută cu serii de Scriptores, Diplomataria, felicitate Acta etc. O istoriografie care-și respectă obiectul, okorul trudei sale, o istoriografie conștientă de responsabilitățile ce-1 revin, o istoriografie care se respectă se îngrîșește în primul rînd de crearea colectiilor de izvoare a instrumentelor de lucru. La un asemenea rezultat nu se poate ajunge decît prin unirea și coordonarea tuturor eforturilor și competențelor și nu printr-o muncă risipită de vînturile ororilor sau neînțelegerilor (personale sau editoriale). Dorința și cererea de a munci și colaborarea statornică între persoane, instituții de profil înstitute de cercetare, catedre universitare, muzee, arhive) și editurii mi se pare a constitui singura cale capabilă să ne ducă la rezultatul dorit. A o urma și a fi fi la urma urmei, dovadă de maturitate a istoriografiei românești.

Stefa: S. Gorovei

Post-scriptum. Propunînd revistei „Lucafa”, în ianuarie a.c., micul „serial” intitulat „Serii” și „colecții”, am avut în vedere o simplă prezentare a studiului în care se află editarea principalelor izvoare pentru istoria medievală a poporului român: cronicile, măturile călătorilor străini, documentele interne și cele externe. Primul din cele patru articole proiectate, cel despre cronici (apărut în „Lucafa”, nr. 5 din 30 ianuarie 1989, p. 7) a stîrnit o polemică a cărei încheiere nu pot spune că mi-a lăsat un gust plăcut.

Tin, de aceea, să mă explic.

Sînt un „recidivist” în această materie. Acum 18 ani, un articol de același gen a avut o prezentare bilanțieră (Instrumentele de lucru

ATITUDINI

Istoria mentalităților: „noul val” sau „școală nouă”?

Gîndurile de față pot fi scoțite din istoric-criptum la articolele „Surselor pozitive” există (Pentru o istorie a mentalităților în spațiul românesc), adăru în Lucafa nr. 19 din 7 mai 1988. Sciri timp după acesta, revista Dialog (nr. 124-125, aprilie 1989) a adus dovada că istoria mentalităților interesează îndeaproape și pe istoricii din cea mai tînără generație, aflată încă pe băncile universității: Marius Cristian și-a intitulat (pluri)sugestiv articolul Aproape nimic despre istoria mentalităților. Întrebările pe care le lasă fără răspuns — dau articolului o nuanță oarecum ghidusă, pentru că, pledînd împotrivă pentru o istorie a mentalităților, el pune în evidență și cîteva contradicții, a căror origine ar putea fi detectată ferec în unele cazuri. În însăși nașterea acestui curent, ca o reacție împotriva istoriei pozitivistice. Dau un singur exemplu. Marius Cristian citează din Alexandru Dutu, Dimensiunea umană a istoriei. Direcții în istoria mentalităților, București, 1986, p. 6: „Lucien Febvre îndemna, astfel, să fie tăcută o „nouă” istorie, care deosebită de istoria pozitivistă, care a devenit principalul adversar al istoriei noi, deoarece nu reconstituia faptele nu poate restitui trecutul, ci redescoperirea oamenilor, prin intermediul faptelor” (sublin. mea). Aceasta țază preluată de Marius Cristian pertinentul comentariu care urmează: „va să zică, pentru istoric trebuie să conțeze doar redescoperirea oamenilor, prin intermediul faptelor. Dar, sintem preveniți, faptele nu pot restitui trecutul, în care se cupînd oameni și fapte”: un an mai tîrziu, în 1912, pledînd pentru înnoirea cunoștințelor istorice, tot Iorga arăta cit de folositoare poate fi „o altă tendință”: aceea de reconstituire totală, de reintegrare a vieții trecute...”. Iată lucruri afirmate răsucit, nu multă ani înaintea apariției revistei Annalele! Reacția împotriva pozitivismului era veche și era de așteptat ca ea să se producă: documentul nu mai este de mult obiect al istoriei: „noi căutăm pretutindeni viața, în micile ei amănunte de pace mai mult decît în momentele

Post-scriptum. Propunînd revistei „Lucafa”, în ianuarie a.c., micul „serial” intitulat „Serii” și „colecții”, am avut în vedere o simplă prezentare a studiului în care se află editarea principalelor izvoare pentru istoria medievală a poporului român: cronicile, măturile călătorilor străini, documentele interne și cele externe. Primul din cele patru articole proiectate, cel despre cronici (apărut în „Lucafa”, nr. 5 din 30 ianuarie 1989, p. 7) a stîrnit o polemică a cărei încheiere nu pot spune că mi-a lăsat un gust plăcut.

Tin, de aceea, să mă explic.

Sînt un „recidivist” în această materie. Acum 18 ani, un articol de același gen a avut o prezentare bilanțieră (Instrumentele de lucru

COMPENDIU

- LIVIU REBREANU: Ion (roman). Tabel cronologic și cromatic critică de Smaranda Vultur, Editura Facla. Redată pentru bibliografia școlară a textului reprodus după „Liviu Rebreanu, Opere, vol. 4, Editie critică de Nicolae Gheran, București, Editura Minerva, 1970.
- EMIL GARLEANU: Din lumea celor care nu cuvîntă. Nuvele și schițe. Antologie, postfață și bibliografie de Ion Bălu, Editura Minerva, seria Arcade. Textele sint selectate din ciclurile „Bătrînii”, „1877 — Schițe din război”, „Nucul lui Odobac”, „Din lumea celor care nu cuvîntă”.
- NICHITA STĂNESCU: Poezii. Antologie, postfață și bibliografie de Cristian Moraru — Editura Minerva, seria Arcade. În intenția antologatorului, volumul își propune o „rescriere a sistemului poetic al lui Nichita Stănescu de la volumul de debut din 1960 și pînă la postume”.
- NICOLAE DAN FRUNTEALĂ: Viața în limba română (II) (versuri) — Editura Cartea Românească. Un nou prilej pentru autor de a-și mărturisii profesunea de credință: „O, leagă-mă-n cuvînt / nici peste-o vreme nu mă voi putea dezlega”. Strînte verbe, să-mi tale carne, / otrava substitutivei / în sine și pluce-nec...” („A fi”).

Insemnele istoriei

Urmare din pag. I

război mondial, sala Teatrului din Oravia avea să răsună peste trei lustri (în 1931) de vocile gerilor (personale sau editoriale). Dorința și cererea de a munci și colaborarea statornică între persoane, instituții de profil înstitute de cercetare, catedre universitare, muzee, arhive) și editurii mi se pare a constitui singura cale capabilă să ne ducă la rezultatul dorit. A o urma și a fi fi la urma urmei, dovadă de maturitate a istoriografiei românești.

Căte o note muzicale aparținînd unor țări, precum Ioan George Ștefan din Timișoara, frecventator al Conservatorului, țărănesc (în acea vreme prima instituție de acest gen din țară) și autor al compoziției „Două mîndre tîrnove”; gazete ale timpului, între care publicația românească „Țărutul”, editată după Unire de către plugarul Nicolae Văcu Secăseanu, avîndu-1 ca redactor pe Ilie Crăciunel (tot plugar) — fac un aer de lumină prin timp spre cărțile scriitorilor bănățeni, contemporani nouă, numindu-1 alci pe Gheorghe Azap, Octavian Doinici, Gheorghe Turma, Nicolae Ioniță, Ion Mărin Alimăni, Ioan George Ștefan și alții, care sint și editorii de astăzi ai „Semeniului”, culețul-program al cenacurilor literare din județul Caras-Severin.

Toate acestea, și încă multe altele, au fost vorbite și auzite în vînturile de vreme de noiembrie. Între Paula Matel — supraviețuitoarea muzeiului orăvitan — și semnatarii acestor succinte însemnări.

Poeme de coman șova

Departe în acolo și în atunci

Cum ar putea să zboare
ceva din trupul acesta
cărui îi simt greutatea
râzând pământul ?
Cum ar putea o respirație,
o privire, un gând, un ritm
al trupului acesta
cățători ?
Și totuși, ehei !
cit de departe ajunge, iată,
unde nici o aripă n-a străbătut...
și ce copilăros pășeste prin hăt
în atunci și în acolo și în va fi ;
cit de larg cuprinde necuprinderea
și vede nevăzută
înăfășurat în momentul lui de lumină,
în clipa sa
de uimire

Și auzeam că nu mai sint

A venit într-o altă zi
și a bătuțu o altă ușă,
acolo
altineva cu brațele deschise
o aștepta.
Eu mă prefăcusem
piatră
și auzeam că nu mai sint
devenim altceva ;
aer, pământ.

Zăpadă, floare albă

la lumea de cafea și țigări
ne ocupăm de vindicarea băilor ;
poetia e o treabă minoră ;
a celor ce n-au altceva...
lecții de inocență,
baloane smulse de vânt
în ceața predominantă.
Duminică e ziua mea de trudă
ploaia a uitat de pământ,
în acest anotimp pierzător
ard nopți întregi păsând cuvintele,
văd un soare cu ochii arși
ca ochii judecătorilor subaltemi...
Și numai iarna
imi va da zăpada
ca pe o floare albă.

Neobosită plecare

Unde placi și pleci mereu
când vine ziua și mi-e drag,
când vine noaptea și mi-e greu ?
In culorile ochilor te pot vedea,
în neobosită căutare a minilor,
în toată această neliniște a mea.
Dar unde esti când eu te strig,
când vine toamna și când eu
te chem de cald, te chem de frig ?

Ce sub neliniștit trupul cu totul mi-î

Ingroapă
Mi-e dor de-o existență de arbor nu de nor.
Să stau cu creanga
în geamul ferestrelor de-acasă
Să mi-umple vîntul vele mărunte de frunzi
Să simt cum neoaia ramii
Înspira pământ mi-aposă
Și cum mă-mbracă-n abur al lunii luminiș.
Se va deschide poartă o noapte fără stele
Și peste ochi mi-e curge-tinerului topit
Dar în eternitate întinde-voi largi vele
Și nici în lumea asta eu nu voi fi murit.

Eu nu mă mai cutremur

Sub pielea ta iubito miresele pierdută.
Sînt plins de ceară albă în sfîșnitul veciei
Și nu mai poate visul din marmori să le muta
în rochia de mătase a copilăriei
O drumuri ale lumii voi mă purtați spre cine
Cunoașterea e-o sete ce nu are oști
Mi-a spus zăpada cîmii
sub nimb de mărăcină
Și-a desfășurat în aripi umerii mei goi.
Cu plînsul nu pot zăre să fac
prin întineric
Numai poemul când se-aprinde-n mine
De gerul neputinței pot să mă desferic
Și cuiul lui de ruguri mă umple cu lumina.
Vezi lume eu sint plînsul
ce s-a făcut lumină
Și vin să-ți curăț ființa de zgură și de ger
Fumîngîndu-ți unii și soarele în tină
Eu nu mă mai cutremur pot împăcăt să pier.

Punct de sprijin

Ce să-i mai dau poemului
să poată înmulți fructele,
să fie sămintă,
punct de sprijin pentru rotund
să fie invulnerabil
ca miezul pământului,
ca adevărul care așteaptă
răbdător,
a mină nedescoperită.

Cădere fructului

Cineva mă ia de braț
și mă conduce pe căi rătăcite,
unde nimic nu mai sună
a cîntec.
Nu mai sună a cîntec.
Facă-se totul precum
n-a mai fost făcut.

Aștept vești

Adorm zborul în singele poeziei,
aud plîntarea celulelor în apele calde
și cum pătrunde întinericul carnea
vînturilor împușcate.
Am mai făcut un pas spre riul acela
miine va fi mai frumos ;
aștept vești de la fructe,
aștept vești de la pădurile arse de acizi,
aștept vești de la apele amelițe,
aștept vești de la miezul pământului
și aștept vești de la alte ființe
aștept vești...

Poeme de vasile andronache

Căutîndu-te

Căutîndu-te în mineral
Am dat de un contur astral
Din marmora muscătoe de arsura de dală
Aripile-ți trezite spir mine se saltă
Printre atita întineric neascuțit
Pe unde dor singurătății pașii își mută
Tu erai unica frumusețe
Pentru că umerii tăi n-au putut de alb
să se dezvețe
Acum invită cum să te-ocrotesc
De colții timpului care rănesc
Cumplita lor lucrare-ți năruie altarul
Și-aud cum pe sub iarba îți viscoleste
varul

Întinde-voi largi vele

Geometrică gîndire ce vrea să se desfacă
În cioburi reci de vise ce-a fost la început
Și ritmul pentru-o clipă în mine să mai tacă
Prea mult infern în mine a-năcupit.
Etern se mișcă aștri și lumea tot la fel
Și tot ce-i nou e harta visului din noi
Purtăm în noi proiectul rivitului model
Precum nemărginirea poartă stelelor roi
Mi-or fi destul ca aștri numai să-î contemplu
Nu ca cunoscut abisul din care s-au născut
Azi știu că sint neliniști
zidite-n sferic templu
În care firul ținei lumină s-a făcut
De ce s-a pus în mine un ochi
fără de pleoapă
Și setea de-a cunoaște rug devastator

teatru

Formula de teatru în teatru sau ticul regizoral

Eforturile mișcării teatrale românești a ultimilor cinci ani nu par să-și fi aflat justificarea în direcția afirmării unor autentice experiențe regizorale. Marea majoritate a regizorilor noului val este tentată să se remarcă - grabnic - prin formule de facilită originalitate, urmărind realizarea unui tip de spectacol de ostentație prin aglomerarea tuturor elementelor.

Urmărind disputate contradicții iscate asupra unor spectacole ca „Hamlet” - și „Dimineața pierdută” (Teatrul Bulandra), ca „Livada cu vișini” (Teatrul din Tr. Mures), iscate de „O noapte furtunoasă” (Teatrul Giulești și Nottara), de „Regele Lear” (Teatrul timișorean și apoi Teatrul Giulești), de „Amurgul burghez” (al Teatrului Mio), mai tinerii noi veniți au conchis că trebuie să socheze. Și înțelegînd că e greu să sochezi cu stilul clasic, au abordat, programatic, o singură formulă: aceea a teatrului retezatizat.

Este tot mai frecvent utilizată scena deschisă, continuarea ei în sală, sau fără lezătură. Este tot mai des utilizat jocul de dragul jocului. Actorii sint, rînd de rînd, spectatori și întorțori, rînd de detasat și din nou implicat, fie că sintem în fața teatrului sucevean, pituleștan, sau în fața teatrului bucurestean.

Sigur că ideile și propunerile post-

belice ale gînditorilor de teatru recomandau eliberarea teatrului de rigiditatea academismului pur, de imitația naturalistă în interpretare și scenografie, de iluzionismul descriptiv al naturalismului. Evoluția teoriilor estetice asupra mijloacelor de expresie scenică (în raport cu vremea) impunea crearea și deprinderea unei noi dinamici a artel spectacolului, remanierea jocului actoricesc. Principiile regiei moderne au fost, pe îndelete, mai mult sau mai puțin, însușite de realizatorii de spectacole, acceptarea și asimilarea lor de către breasla actoricească făcîndu-se mult mai dificil și mai lent.

Tehnica Comediei dell'arte a făcut și ea ravagii în multe dintre reprezentările bucurestene sau de provincie, conducînd actorul la o desfășurare strict exterioară, exersîndu-și demonstrîndu-și disponibilitățile pur fizice, în poziția construcțiilor spirituale, de robuste interioare. Supremăcia regiei „tiricească” a transformat actorul tot mai mult într-un instrument, într-o pată vie de culoare în paleta culegător, o parte din întregul unei atmosfere. Se pare că el și-a câștigat mai mult dreptul la autonomia mișcării și mai puțin la aceea a gîndirii. Dacă excesele regiei tind să suprima fantezia creatoare a celui ce dă viață unui personaj, excesivitatea actorilor duc la diminu-

rea importanței dramaturgiei naționale: nerecunoscînd la repertoriul de consacrare singulară, ei doresc să joace numai roluri din Shakespeare, din Cehov sau Pirandello, crezînd că numai acestea le pot aduce recunoașterea.

Mania „ilustrărilor muzicale” (nu întodeauna inspirate) au transformat teatrul într-o spumă veselă și săltăreală de estradă, al cărei efect durează trei clipe. Și cînd regizorul unui spectacol atinge să semneze și ilustrația muzicală și „light designing-ul” (a se vedea Caietul program al „Cameristelor”), înțelegi că regia nu mai este o activitate corelatoare a tuturor elementelor scenei și că poate fi, din cînd în cînd, cite veșe, dacă vrei să nu faci trimitere la infatuarea individului.

Dacă formula de teatru în teatru ne-a suprasaturat, atunci machajul la vedere a devenit mai mult decît un tic regizoral. Actorii se fardeză în Hamlet, atunci se fardeză și în Dimineața pierdută, și în Conu Leonida față cu reacțiunea (Teatrul Municipal din Ploiești) și de ce să nu se fardeză și în Cameristele, dacă așa este de bon ton ? În dramaturgia lui Genet trecerile de la lumea reală la cea imaginată sint atât de frecvente și de v compris încă a mai sublinia formula jocului din joc cu această uzată literă a alfabetului semnelor convenționale, nu înseamnă pleonastică.

Orice limbaj artistic riscă, prin exces, să se astenizeze. Se caută, în cum, la începutul unei noi stagiuni, să amintim că se impune, dacă nu o schimbare, cel puțin o perfecționare de metodă, prin improvizarea și îmbogățirea fondului de coduri.

Nicoleta Gherghel

Adelina ianuli

adelina ianuli

ora aceea tîrzie. Mîndru de izbîndă, somnul îl cuprinsese repede. Se visase singur, pe o insulă, urcînd o scară la al cărui capăt nu reușea să ajungă și înconjurat de rămășițele unei vechi cetăți.

— Mai ești la telefon ? Ai auzit ce-am spus ? Să fi gata ! Într-o oră venim să te luăm.

Îl invitaseră în oraș la o plimbare.

Se plimbă prin grădini împășitînd pietrișul de pe alee. Să-l vadă tata ! Cînd intră în casă, văzu rezemat lîngă scara ceva de care atrna un bileț. Se apropie. Ului, atîna cu miinile temătoare ghidonul care strălucea. Era... chiar bicicleta cea roșie ! Privi hîrțit și recunoscu un „La Mulți Ani”, caligrafiat cu stîngăcie de tata. Mingie cu delicatețe roșie care începuse să se învîrt. Încintat, îl încercă viteza rotîndu-se cu ea în jurul mesei. Privi hîrțite aproape stese care-l trădau vîrstă și nunele. Ce importantă avea a lui fusesse ? Prin babil un ciclist care ajunsese deja campion și-i cumpărase alta.

Zimbi imaginîndu-și fetele copilote, descumpănit. Afară se auzeau deja chiorii. Nu, nu acum. Le-o va arăta mai tîrziu.

Tablouri de Anca Constantin

Nu mai era timp. O ascuse după scară și se grabă să se îmbrace. Apucă să înghită cîteva îmbrăcămînt din felia de pline cu gem (grășutul de ziua lui) și căută tricoul păstrat pentru zile speciale. Și auzi răsunetele scriind și pașii care răscăleau pietrișul. Pînă ajunsă să-l deschidă, tanti Emilia vorbea singură în fața ușii. Cu tricoul jumătate îndesat în pantaloni cei mai noi, îl spusă trîgîndu-și sufletul :

— Săru' meina, tanti Emilia.

Privîndu-l de sus, îl examină atent, dădu reprobativ din cap, îl trecu o mîină prin părul răvășit și scutură de umeri :

— Hai odăia, e ora 12 !

O însoți după ce încăuise usa. Nu îndrăzni să-i spună să aștepte. Trebuia să sune tata și i-ar fi așteptat telefonul. Mergînd, zări prin gard cîntoarea albastră a unei mașini pe care nu o știa. Tanti Emilia avea o mașină albă, mai veche, la butoanele căreia stăa un umble și chiar să-i minulască volanul ; dar asta oare a cui era ?

Tanti Emilia zîmbind îl întrebă :

— Ei, îți place ? Abia am luat-o. Mergem împreună să ne plimbăm puțin.

Unchiul îl privea mîndru, înghesuit în spațele volanului :

— La mulți ani, Matei !

Se întinse pe canapeaua din spate, toată numai a lui. Casele începuse a fugi, iar cumeții petrecute și înlocuie ca să-l ajungă. Pînă se dezmetici ajunsese în centrul orașului. Oprîră în fața parcului. Oare îl vor duce la jocurile acelea multe, la care mergea de cite ori mergea cu tata duminică ?

Încadrîndu-l, tanti Emilia și unchiul, se întreceră la intrare de bilete pentru Jocuri. Cînd întelese că îl vor lăsa, o zbughi la fugă spre cel mai apropiat carusel. Nu trebuia să piardă de acum nici o clipă. Își amintea de la Călin : bilețul era numai pentru trei minute. Se înclină pe amăsarul înșecat, scriinduse, văzu mîna mîntușii care îl amenința să stea liniștit. Știa pe dinafară din povestile lui Călin, fiecare senzație pe care avea să o simtă : rotirea, bucuria, ameteala, teama și la apropierea celui de-al treilea minut, dorința imperioasă de a se opri.

Ce dacă stia ce va fi ? El era în joc, nu în imaginație. Totul era adevărat ! Oamrînjose se contopeau, glasurile se amestecau, r-

sete, țipete, plîsete, culorile stridente ale caruselului învîrtînd se învîlmăgeau ; nu le mai putea opri nici închînd ochii, nici stînd nemica, de parcă un lichid greu, viscos, îl înclina capul cînd într-o parte, cînd într-alta. Mina îl alunecă de pe minier, nu-l mai putea ajunge, de parcă mișcarea era prea înecată și distanța era acum mai mare.

Rotirea își schimbă sensul doar o singură dată, de jos în sus. Cu ochii mari încercă să împiedice căderea pleoapelor grele și să strige să-l aștepte puțin ; lumina se estompă înec, întinericul străfulgerat de steluțe sculptoare, argintii îl luă locul. Boboroc nedeslușit.

Se trezi purtat pe brațe și se auzi strigat de o voce cunoscută :

— Matei, Matei ! Mă auzi ?

O mîină fermă îl înțeca în țeaple. Prima imagine împede, fu chipul unchiului puțin îngrijorat, dar nemulțumit de agitația pe care o stîrniseră.

— Să mă dezmeticesc mai repede, altfel nu mă mai lasă în tîrziu să te surprizez”, își spusă necredîndu-și ochii, neobișnuiți să revină atît de brusc la lumină.

— Ce facem cu celelalte bilete ? auzi glasul mătășii. Încerci să le dai înapoi la casă ?

— Nu, te rog tanti Emilia, știu ce s-a întîmplat. Așa pășesc cînd nu mîînc dimineața, și mîînc și se revînt. N-o să mă cad, și să vezi, spuse repetit, ridicîndu-se în picioare cam anevoie.

— Ești flămînd, copile ?

Unchiul îl așeză pe o bancă și se îndreptă spre primul chiosc de răcoitoare unde copiii, dar numai ales însoțitorii lor, se îmbulzau să obțină mai repede cite o sticlă din cele păstrate cu gheață.

Se întoarse, nesperat de repede, cu trei feluri de biscuiți și un suc de portocale. În timp ce mîîncă aproape pe nerăsuflăte, auzi glasul autoritar :

— Vezi să nu-ți strici pofta de mîîncare !

Înghițise prea repede întreg pachetul de biscuiți și simți un fel de greutate în capul pleoapelor. Respiră adînc pînă ameli. Îl urmăreau îndreptate. Cum termină, se ridică grabit, promîșînd că nu se va mai întîmpla nimic.

Se năpusti la celelalte jocuri, îngrozit că întîrziat fiind s-ar fi putut să-l primească. Alergînd de la un carusel la altul nu simți cum trece timpul. Îl oprîră din drum toamna cînd teinesea cursa amelițoarea a masinutei vio colorate. Tanti Emilia își privi preocupată ceasul, zăbovi o clipă și apoi spusă :

— Hal, e timpul să mergem. Întîrziem la masă.

Se gîndi cu părere de rău la casa aceea în care nu avea voie să atingă nici un obiect și era atît de liniște.

Întîrziat, își țiri picioarele, lăstîndu-se tras de mină. În masină, morocănos, răspunse monosilabic încercărilor stingăce ale unchiului de a face conversație. Știeca cuvintele ca pentru copii, de parcă altfel nu l-ar fi înțeles. Se va răzbuna pentru fîgnărea asta : i-l va arăta mătășii cum moție în timpul recitalului ei. Nu-l va mai acoperi, ca altădată, și va distruge secretul lor, al bărbătorilor.

Mașina încetîni. Clădirile înalte îl erau ne familiare. Pierduse drumul și gîndul la răzbunare. Roti privirea și recunoscu clădirea teatrului. Mai fusese aici cu mama. Cît timp trecuse ? Nu-si mai amintea decît înălțimea amelițoarea a clădirii în care urcase și zîmbetul blînd al mamei. Tare frumoasă era mama ! Și zîmbea cu ochii !

Tata nu o putea suferi pe tanti Emilia, în primul rînd pentru că era urîtă, apoi pentru că mai mereu țipa la el și-i făcea observații. Din cauza lui se certaseră din prima zi.

— Mătaș, opriște.

— Ei ?

— Auzi exclamația și se întrebă ce urma. Care era clădirea în care urcase atunci cu mama și de pe a cărei terasă priviseră luminile nopții ce coborîse peste orașul lor ?

Unchiul coborîse. Tanti Emilia îl aștepta. Își puțin temător privindu-și pantofii scilicai și prățuți, care îl rămăseseră mici.

— Mergem să mîîncăm, pe aici, pe unde va, găsim noi un loc. Ce zici ?

— Da, înglimăz nedumerit.

Mergeau alături. Intrară într-una din clădirile din dreapta. Era un restaurant din cele luxoase, își închipui, vîzînd portarul care le deschise usa, plecînd ceremonios capul.

Sala în care pătruseră era aproape cît toată curtea lui Călin. Mesele rotunde, acoperite cu fețe de masă albe, tepene, servetele așezate în poziție de drept și o muzică liniștită, care abia se auzea, dar de unde venea ? Din pereți, desigur.

Se așezară. Un băiat tînr, cu un servet alb pe braț, îl salută zîmbitor și așteptă. Tanti Emilia îl întrebă ce si-ar dori. Nu-si putea lua ochii de la cartonul, cu litere aurite, din care mătășa le citea tot felul de nume cîdate. Își amintea de povestirile lui Călin, despre înghetele mari, colorate și dulci pe care le mîîncă de cite ori mergea în oraș la plimbare.

Îl intrerupsese vorba liniștită și reperezindu-se rosti șoptit :

— Eu vreau două înghete mari.

Se făcuse parca deodată liniște. Vorbele lui răsunară în încăperea în care înaltea, înțelese din privirile lor că gresise, dar frunțile se descurțir în grimase amuzate, destul de repede. De fapt lui nu-l trebuiau celelalte mîîncături, cu nume necunoscute. Răsuți servetul, arătîndu-se preocupat și ignorînd comenziile mătășii. Clădirea o ardește pentru ce asigură că îngheteata va fi cit se poate de dublă. Mătășa forțe calmă, cu ochelarii pe nas, încă studia cartonul pretios. Iar băiatul aștepta cu trupul ușor înclinat, fără să ridă de el, de hainele și pantofii lui vechi cu sîrmele înădite, își ascopie picioarele sub scutul alb, atunci își amintî că blîza avea o pată de la sirma ruginită pe care fusese atîrnată. Se lipi de spătarul scaunului, gîndindu-se cum va mai ajunge la furturie. Comanda se încheiase, dar nu fusese atent să știe ce bunătăți urmau să fie aduse.

Liana Cojocaru

15 OCTOMBRIE 1988

14

Privi curios draperiile galbene aurii, care ascundeau local de unde veneau grăbiti cu platură băieți și fete în uniforme scrobite. Putea cere orice și ei, ascultători, iar fi adus. Devenise atât de mare, în răstimp atât de scurt!

Abia aștepta să se întoarcă și să-l uimească pe Călin cu aventura lui.

Se trezi cu furculița în aer, sub ochii mirați și nemulțumiți ai matusii. O puse încet la locul ei, privind podușca. Băiatul îl așeză în față, numai pentru el, o farfurie mare plină cu cubulețe și felii diverse colorate. Se aștinu cu greu să nu exclame. De cum încuviință unchiul din cap, se repezi și întepă, cu o îndeminare ce-l surprinse, mingile rumenite. Goli farfuria cit putu de repede, după care privi pe furis spre el. I se păru că băiatul în uniformă ridea de el; alături, fata cu obraji roșii îl privea disprețuitoare. Se îndreptă în scaun încercând să pară mai înalt și-și ascunse picioarele care nici măcar cu vîrful lui n-atingeaudalele portocalii.

Totul era liniștit, iar decorul sumptuos făcea să crească teama de ecoul propriilor vorbe. Unchiul îi zimbi complice; era minunat! Ascultînd o poveste din copilăria lui, Matei pierdu servetul cel mare de la gît. Băiatul cu haine negre veni repede și îl ridică, înaintea să fi avut timp să se aplece.

Se simtea ciudat. Evită privirea fetei care aștepta după paravan să continue pâlăvrăgeala. Amețit de culori și de acest du-te vino al celor doi în uniforme, rămase pe scaun un bun răstimp după ce unchiul și matusa se ridicară. Îi așteptau. Își șterse degetele și-și urmă.

Încadrat, lesi din sală urmărit de acordurile molcome ce se estompu. Afară îi izbi căldura care încinsese și aproape tonise asfaltul. I se linsă degetele de mizerul portocaliu. Era încă amețit și furat de imaginea ce rămăsese în urmă.

Matusa povestea ceva despre clădirile ce alergau de o parte și de alta a drumului. Trecură pe un pod de la a cărui înălțime zări vase mici cu bărcuțele cu care se luca acasă.

După puțin timp recunoscu împrejurimile din apropierea casei. Opriri în fața porții. Praful, ridicat ca o ceață, învălu masina.

Încet-încet se dispersă și zări ușa de la intrare deschisă, semn că tata se întorsese.

— El, noi nu mai coborim, zise matusa, întorcîndu-se spre el. Am cam întorziat, dar, ce zici, a fost plăcut, nu?

— A fost, a fost... se bălbi, îmbrățișînd-o. Matusa scoase din geantă o șapcă roșie.

— Uite, unchiul zice că ți-ar prinde bine la joacă. A fost a lui.

— Val, dar de cînd lmi doream! Tata v-a spus?, întrebă sărutîndu-l.

— S-o porți sănătos! Bine, ne vom mai vedea.

Cobori. Inchise portiera și continuă să facă semne, mult timp după ce masina albastră dispăruse. Se auzi strigat.

— Matei, te mai aștept mult? Mi-e o foame!

— Tata, tata, ai venit!

Alergă în întîmpinarea lui. Îmbrățișîndu-l, îi spuse depărtîndu-și puțin obrarul:

— Dac-ai ști ce cadou am primit!

— Hai că-mi povestești cit mincăm, îi spuse împingîndu-l de la spate spre sufrageria unde masa era frumos aranjată și-și aștepta. Credeam că al... vorbești despre... se oprî. Matei zărise ciuperile și zmeura. Îi privea uluit.

— Dar de unde? Cînd le-ai adus?

— Fără comentarii. Dacă te bucuri, treci și dă-i bătaie.

Nu pot acuma! Abia am mincat, au fost o multime de bunătăți. Să-ți povestesc unde am fost și ce lucruri minunate am văzut.

— Nici mie nu prea-mi mai este foame. Încercă un zîmbet chinut și-și îndreptă privirea spre scară. Matei, dar ce bine se potrivește șapca! O s-o porți cînd mergi cu... băieții; era să zică bicicleta.

Nimic! Clătină din cap spre scară. Era cit pe ce să-l amintea.

— Ah, da, ai dreptate. Șapca este frumoasă. O voi purta și cînd merg cu bicicleta. Dar, tata, nu te-am pupat. Îți mulțumesc. Cum de-ai reușit?, îi spori la ureche, în timp ce-l ținea strîns după gît.

— Uite, știi ce? Nu te interesează.

— Să-ți povestesc acum tot ce-am făcut azi.

În timp ce se îndreptau spre canapea, tata mototoli băieții legat cu fundiță și șlanii de ghidon. Îi însă încet să cadă într-un colț. În tot acest timp, Matei nu mai prididea să redea cu lux de amănunte întîmplarea minnată.

Isi aminti, fără să vrea, cite după-amieze lucruri și lipsise de acasă, temindu-se pentru Matei. Reușise și-adesese într-o seară acasă bicicleta, ajutor de prietenul său. Serbaseră atunci evenimentul, îndelung așteptat, cu o sticlă de vin. Tirziu, noaptea, emoționați, scriseră bi-teul.

Matei se îndreptase către masă și privindu-l cu ochii umzi alese o zmeură; se grăbi apoi, gesticulînd, să cuprîndă cit mai repede tot ce făcuse și văzuse.

A fost cea mai frumoasă și din viața mea, încheie oftînd zgometos, cu ochii pe jumătate închiși.

Emilia reușise.

Se ridicară și porniră încet spre dormitor. Tatăl îi sprîjini de subțiori, în timp ce Matei căscă zgometos și se împănă în fotoliu.

Trecînd pe lângă scară dezlegă șnurul unei draperii, care, desfăcîndu-se, acoperi bicicleta cea roșie.

Grafică de Raluca Grigoreca

Poeme de Ion Crînguleanu

Nu știu
Din streașina lunii
Timp ninge, lin, cu freacăt
De suflet
În așteptarea
Unei vești care
Nu se arată. Nu.

Spre munte
Se deschide ușa unei
încăperi anonime.
Din ea, nimeni;
Spre ea, la fel.

Iar dinspre nord,
Un poem nescris,
Murmură gînd.

Crede-mă
Polidă, țora păsării
A căzut în tipăt.
Sus e timp cu sevă la ochi;
Polidă, țora păsării
Se aude tîcînd.
Și-o arîpă
Se iscoleşte pe cer,
Ultim.
Nu muri, crede-mă.

Ca pe niște plăcuțe de obraz
Și le depune vîi
La locul lor,
Pe urmă le ascultă
Ce ou de gînd
Să-i mai arate
Cînd va începe
Iar să le deschidă.
Una din ele zace
Neluată în seamă
Și scrisă rău
De nimeni.

Nu mai este
Tînărul tîgru
Stă pe munți la pîndă,
Se hrănește
Din dragostea marilor perechi

Privindu-l,
Jinduindu-l.
Tînărul tîgru
A sărit în ceața lunii
Și se spînzură
Peste pămînt.
Tînărul tîgru
Nu mai e tîgru.

Sunet
Intr-adevăr n-ai fost
Pe-oică, pe la noi, prin inimă
Care-mi numără viața,
N-ai fost
De vreme ce
Nimeni nu se întreabă
De tine,
De vreme ce numai
Tăcerea cîntă ca tine.
Te voi măturisi
Nimănui
Pînă cînd vei învia
De frică să nu mori
Mai departe.
De frică să nu mori
Mai departe.

maria cerchez

Lui Melville
De teamă că ai aluneca
în gura incinsă a vulcanului
că totul se va transforma
că te destramă în tot ce te înconjoară
seară, februarie pentru mai tîrziu
o nopții cuvîntului de iarnă
fără vîif și răpezi
de ceea ce numai puținul
prafului pe pavaj își aminteste
că ai fost gerul.
În timp ce adversar adevărat este
sărut de primăvară
cerul se va umple de nori
se va umple de mătasea unei singure mări
cu valuri dintr-o plămîdeală siderală.

***

O hartă ținută cu spatele
Logos din riul care a pornit
frumosul zeu păgîn ajunge sclav
devine lenes și neascultător
se zbate ca un fluture
prins în pinza unui păianjen
atît e de slab ca un fir
neînsemnat de iarbă
încîntat să se piardă
încoronat și ciuruit de mierle
un discurs ogîndit în Calea Lactee.

***

Apa dintr-o fîntînă de unde izvorăște
Și primăvara ierburile se-naltă repede
Acum dacă această cameră obscură
Care este trupul pe dinlăuntru
Se luminează de sensul primit
Sensul acesta nu izvorăște ca apa din
fîntînă?

Nu se lupte cum se întetește iarbă?
Și nu sensul sensului hrănește?
Dar ce este sensul
Cum arată el
Ca și eul cum arată el
Nu izvorăște mai puțin
Nu mă vei găsi mai puțin
O, nu mă vei găsi iubind mai puțin.

Poeme de Constantin Abăluță

Singurătatea ciclopului *)
(fragmente) pentru Gabi

Încep să spun aceste cuvinte
bolnav și nesigur pentru că în locul lor
poți pune nimic din lucruri
albeata frunzelor din vînt
și toată corvoada numerelor ce fug
între stîncile incrementale
iar omul care umbra pe molari
cu hainele plasele pești lui morți
cu burdușii lui milenară și autentică
investiția-n războaie și cruciade
cu nostalgia lui paralogică ce vine din faptul
că sîntă că-i gînd
și-și înnoadă părul ca pentru execuția
lăturor regerurilor

căci e scoate un cuvînt un sunet
Înseamnă să strunești aerul pînă-n nori
să-nădîrîi caul
în gîbelii apelor freactice
neobținîndu-le
de la nici o sîtare
profînd de galari și de regnuri
întorcînd serpi cu șolzi înăuntru și sorbind
din cachiții de meic
urma soarelui de pe alta planete
dacă vorbim
dacă ne legăm cornea de-un punct de fugă
în care curg izvoarele pîmbului
legătura răpăului lama celebră
o elasticități și echilibrului
o putere de stăpînire

cu nu sari să ne izbăști în teacă
acel odio din norul
leșit din limitele privirii noastre
circumspectivă popirii ce preferă
s-o prindem
decît să ne dea satisfacția s-o știm
mișcîndu-se

conjurată nelimitată
ce ne înconjoară
nu poți să spui și nu poți să vezi
dedublarea cenzurii în așeză
și-a apăsă între molari E smul
liber să tragă perfoarea
din toata peisajului
din ridurile electronilor?

definirea
malajului
o sfîrșit de sine
pînă cînd sinele ia ca atare fîntî

Căci nu e decît e și între noi
o legătură universală a frumuseții de salcim
în vitraliile unor catedrale
pe care la-au construit cruciații
în drumurile lor presărate cu rugul și pulpe
de vreme ce

dăcîndu-se
dar singele timpului-nănd parte
ca în practicile abietane
de anulare a spațiului
cu lumii unei singur cărbune
de cum deschidem gura
nu cuvîntul ci
sunetul piare în liniștea numărului
papagalul tresare ca levit
repetarea loviturii; își varsă acoul în piatră
o arhicula

majul
crestat aliberează insule
fragmente înîmpîltoare
fenice de distrugere prin însăși condiția lor
de ultim venit

si-n cavitatea spațiului
de cîntîț
tu stai întins și nemiscat
și-n jur tăcerea
pe care-ai putea s-o populezi
să tulburi apa ce se-ntinde între da și nu
cu cercuri de cenușă
cu solzii iguanelor
cu mîrinimia copilului orb
ce-și cunoaște aproapele după respirație
și-năzîre smert lîngă sistole și extrasistole
ca lîngă potire sacre

și-un sunet continuu
ce nu poate fi cuvînt
traduce pentru noi toți antice
invizibile durere
a naturii trasă în fotografii a dolmenului
pingărit de obiectiv

căci dintr-o singură svîcnire a tășului
singele pornește nesigură scriitură:
strălucirea morții
e anulată printr-un turbure suvoi de cuvinte
papagal vorbitor mască
o elementelor din natură
calcar găunos fluierînd în răstimpuri
cu un ton ce înseală
amintind amintirile nimănui
ne întilnim în om ca-ntr-o poiană
unde sunetele rîcoșează din toate părțile
și cad pe apă
iar riul e plin de miul
piramidelor de dinaintea piramidelor

8

În dimineața fără nici o fîntî
ochiul ciclopului lenevesc
ca o calească domnească
în mijlocul grădinii palatului
cu ornamentele-i de aur
scîlipind în soare
pentru nimeni

veci se strecoară dinspre defileu
dar nu pot pătrunde
și nici nu stagnează în calcarul
urechii glături de
muschi și răsina
de parcă simțurile cuiva nevăzut
au fost demult astupate
întîrî la mine surpate și doar
un buit
ce n-are origini nici consistentă
pătează lamelele spațiului

În clipa durerii depline
cuvinte și galori fuzionează
totul stă gîrluț privire
care vine sau nu
pătrunde în lucruri sau le
ocolește în altele feluri
nerecunoasterea
din ogîndă
fiind pusă pe seama ciclopului
scrisit de lume

fiideșul ieșit al cristalinelului
continund să frumusețe
într-un mod atît de ambiguu încît
nu mai percepi diferența dintre rouă
și lacrimă

9

Cînd sîrbătoarea glasului a atins apogeu
și semenii noștri alegăd-n dezordine
sore marile guri suplimentare
ce sînt salvarea cea mai apropiată
singurătatea ciclopului e piatră spartă
rană de fulger

degeaba umbliam noi pe străzile lumii
solemni din vocale pînă-n unghii
amăgîndu-ne
că ordonăm vidul senzelor cu
pupilele noastre binare

privim și ce se vede
este înglobat pînă la dispariție
în magma frunzelor de ploș
ieșim fără pleoape
în nuditatea cristalinelului
împudorarea nervului ocular
ne anesteziază
pînă cînd pătrundem în piramidă
în sala fără ecou
în durerea fără moarte
ca primul mamifer ce-și leapădă puilul
din marea brusc scîntă
pe plaja mai volatîlă a o-nchipuire
e o pîmbare a cămii pe rug
a singelui pe cuțit
ușa se deschide dar unde să pleci
cînd balta ți-a legat de pe-acum ochii
cu miile de semnale nevăzute
asa cum condamnății la ștreang
își simt picioarele aruncate peste
toate podurile universului

dungă

Insodabilă
a trupului cu spiritul
dislocuirea cuvîntului prin urlet
ori prin sunet pur
ca un șofer care frînează brusce
julindu-și privirea în norii
de deasupra lacului

pe cînd ciclopul
nu mai privește în ogîndă
s-a săturat să contamineze
imaginea pe ani înainte
să transforme cornul de căprioară
într-o simplă spiră din fir de mătase
auriu pe-o apă-ndepartată

(* din volumul cu același titlu)

plastică

Rațiunea tutelară

Val Gheorghiu, ca pictor, este descoperirea propriei sale cutezanțe spirituale. Dresarea instinctului artistic, prin exerciții intelectuale tenace și superior cultivat, rareori a avut la noi un model mai împlinit. Întîmplarea a făcut să mă aflu, cu diferite prilejuri expoziționale, în apropierea lucrărilor sale și să mă las apoi seduc de rafinata jubilație cărturărească, compusă în cheie estetică-poematică, a „Vieților după Vasari”, pentru a înțelege mai bine structura de speță re-nascentistă a personalității sale. O aspirație ce acumulează în fiinta artistului tensiuni mai mari decît putința lui de a le exterioriza prin cuvînt sau culoare. Poate de aceea pictura lui Val Gheorghiu mi s-a părut a fi, mai mult decît orice, o înfrunghiere a unei titanice încordări, rostirea plastică rezultată conștient din nota de dramatism ce-o presupune un asemenea travaliu creator fecundat permanent de interogații și sensuri inițiatice. Cu fiecare lucrare, pictorul ne propune un răspuns, mereu un alt răspuns posibil la aceeași problemă — care-i particularizează atît de distinct viziunea plastică — și anume:

un diapazon stilistic cu o tonalitate proprie, distinctă. Val Gheorghiu pitează în limitele unui realism simplificator, decantat în severele creuzete ale rațiunii tutelare. Se resimte acut în compozițiile sale efortul de sintetizare a realului, pînă la a-l sublima, reducîndu-l la sugestia unei idei: ideea de zbor, ideea de vis (altă ipostază a zborului), ideea-legendă, ideea odihnei sau căderii icarice, o alta a vechiei mioritice... Între ample suprafețe de culoare, ritmate în indelicibile consonanțe, compacte și viziante, pictorul însușează chipuri, atitudini ori anatomii umane, într-un desen evanescent, ceea ce pledează pentru importanța ce o acordă artistul limbajului cromatic, comunicării directe prin culoare, în dauna sugestiei formale. Explicată este, în acest sens, demonstrația ce o face pictorul în naturile statice, destul de numeroase, în care armonia culorilor urmează liniile de forță ale temperamentului artistic inconfundabil al pictorului. Val Gheorghiu crede cu ardoare în valoarea culorilor de a înnobila realitatea (nu numai cea lăuntrică) a lumii ce sîntem. Atitudine de a pătrunzătoare subiectivitate ce conferă celor mai multe dintre pinzele sale o difuză undă poetică, vi-brînd însă într-un spațiu mereu ghidat de rigorile raționalului.

Corneliu Antim

muzică

Zborul ciocîrliei

Beneficiind de activitatea fructuoasă a corului „Vocea primăverii”, condus de Claudiu Negulescu, Opera Română din București a inițiat înfîntirea unor spectacole cu și pentru copii. România fiind, după cîntîntele noastre, sinura țară în care instituții de gen desfășoară astfel de reprezentări.

Încă în anul trecut și au fost finalizate trei asemenea manifestări care s-au bucurat de succes — „Micul cosar” de Benjamin Britten, „Povestea micului Pan” de Laurentiu Profeta și „Înimă de copil” (după Cuore) de Carmen Petra Basacopol.

Am asistat în seara zilei de 11 octombrie la premiera absolută a celui de-al patrulea spectacol de acest fel — „Cosette”, operă pentru copii în 6 tablouri, prolog și epilog de Teodor Bratu, după romanul „Mizerabilii” de Victor Hugo.

Cunoscutul compozitor, autor și al libretului, se află la cea de a doua creație în domeniu, după „Punțuta cu doi bani”, lucrată în urmă cu ani pe scena Operei din Iași. Autorul și-a propus să înfățișeze un scurt episod, extras din celebrul roman.

În scenografia deosebit de funcțio-

nală a Vioreică Petrovică, bucurîndu-se de concursul coregrafiei Arlaia Gheorghie, rezitorul Nae Cosmescu, debutînd pe scena Operei Române (după multe și apreciate spectacole de teatru la televiziune și după altele pe scenele din Caotăla și din țară), a izbucit o reprezentare ce impresionează prin unitatea de concepție.

Remarcabilă este, în acest sens, ideea folosită în formatul de copii „Vocea primăverii” pe tot parcursul, membrii ei constituindu-se în masiniști, actori, cîntăreți (solisti și coriști), dansatori și chiar în decor viu. În tot ceea ce fac ei sînt incitători, se disting printr-un profesionalism aparte (și insistăm asupra expresiei fără teama că am putea greși), săvîrșesc actul artistic cu o vâdită plăcere, trecînd în permanentă rampă. În prim plan, fetița Roxana Bertia, și ea componentă a corului, prin interpretarea cu sensibilitate a rolului Cosette. Sublimien contribuția la reușită a solistilor Operei Române — Ion Gri-gorescu (Jean Valjean), Veronica Gârbu (Madame Thénardier), Nicolae Bratu (Di. Thénardier), Melania Ghioaldă (Fantine), un debut semnificativ pe prima scenă de operă a țării după stagiatura efectuată la Opera din Timisoara, Paul Basacopol (Flasnetaru), Sever Barnea (Morarur), Nicolae Constantin (Nexustorul), Daniela Băilescu (Sora Cristina). Ne referim la interpretii acestei serii intrucit specta-colul are trei distribuții paralele, începînd cu partitura Cosette, Emilia Caloianu și Lorena Grigoras evoluînd la premieră în rolurile celor două fiice ale soților Thénardier, Anselma și Eponine.

Marea împlinire — funcționarea ansamblului în toate compartimentele, reorențatia înscîrîndu-se astfel ca un succes.

Sperăm că vom auzi și de alte asemenea realizări, ele avînd valoarea de premise ale unei educații muzicale în rîndul celor care mine vor fi specta-torii adulți ai marilor opere din repertoriul românesc și universal.

Vasile Smărăndescu

Nicolae Iorga, călător

Sub titlul generic **Pe drumuri depărtate**, vol. I-III (Editura Minerva) Valeriu Răpeanu adună într-o ediție masivă peste 1500 de pagini, cam tot ceea ce Nicolae Iorga a consemnat sub formă de volume, articole, note, impresii, conferințe, pagini de jurnal și memorii, despre călătoriile sale în străinătate. Stau așadar împreună volumele și broșurile **Amintiri din Italia** (1895), **Pe drumuri depărtate** (1904), **Prin Bulgaria și Constantinopol** (1907), **Pe drumuri depărtate** (1913), **Prin Franța** (1922), **Note politice** (1924), **Cîteva zile prin Spania** (1928), **În Serbia după război** (1927), **Tara latină cea mai depărtată din Europa** : Portugalia (1928), **Tări scandinave** : Suedia și Norvegia (1930), **Federii din Grecia** de azi și ieri, conferințe despre viața grecească actuală, **Instanțane venetiene** (1938), **America și românii din America** (1939), **Privești elveteiene** (1939) **Pe vechia linie romană** (1939), cu capitolele „Trei ani de străinătate”, „Mulți drumuri străine” din **O viață de om** și „Franța”, „Franța-Elietia 1924-1925”, „Franța-Italia, 1927”, „Franța, 1928”, „Franța-Italia, 1929”, „Franța, 1931”, „Franța-Italia, 1933”, „Polonia, 1933” și „Franța, 1938”, din **Memorii**, și conferințele, unele din ele, în realitate, conferințe și documente studii sau alte, captivate, despre Catalonia (Literatură și Istorie, literatură și artă), **Patru conferințe despre Portugalia** (Tara, Rasa, Istoria, Artă și literatura), **Patru conferințe despre Suedia și Norvegia** (Tara, Rasa, Istoria și Artă și literatura), **Doisprezece conferințe despre Grecia** (Literatură și Istorie, literatură și artă), **Sapte conferințe la Teatrul Național din București (april-mai 1930)**, (Pământul, Națiunile, Istorie, Literatură și artă, România, Anglia și America : viața materială, Cultură, Pământul), **Cinci conferințe (Pământul, Rasa, Istoria, Artă, Literatură - despre Grecia)**, **Despre Olanda**, **Trei conferințe**, și chiar cu câteva conferințe radiofonice : **Nancy, Marea - cum am cunoscut-o** și **Cum să călătorim**.

Am citat în extenso pentru a avea o idee despre vasta materie cuprinsă, și labirintul în care intră parcurând-o, din care nu lipsește însă firea călăuzitoare. Unul-l-a oferit editorilor ierarhizând textele strict cronologic și dînd astfel posibilitatea celui interesat să constate, dacă este cazul, evoluția și schimbările de viziune sau stil ale autorului de-a lungul timpului. Și mai mult, de a înțelega opozițiile și deosebirile care aceluși om ori țară, vizitate periodic sau la intervale temporale mari. Un alt „fir” al Ariadnei l-a găsit și urmat Mihail Ungheanu, în concepția istorică a lui Nicolae Iorga, integratoare și organică, evidentă în toate paginile și notele sale de călătorie.

În ce mă privește am să mă rătesc puțin pe coridoarele fascinantului labirint iorghian, fără un criteriu prestabilit și fără a-l căuta, lăsîndu-mă în voia unor impresii de lectură. Am să mă întreb așadar, „Prin ce călătorii, în ce condiții, a vădit o înțelegere a marilor savanți, ce observa sau mai bine zis ce deosebi să privească și să cunoască. Era istoricul erudit din el și tras numai de considerații și date de specialitate, descria pe lângă și sec muzee și monumente vizitate, ținea doct și uscate prelegeri degizitate etc. ? Nimic din toate acestea desti amatoriilor de istorie, sociologie, etnografie sau antropologie va găsi pretutindeni astfel de informații diseminată în masa textului. Pagina lui Iorga palpită de viață, de sevă și culoare, deseori punctată de un umor bonum, înțelegător, rareori de o ironie malicioasă, fiind în același timp, intelectuală. În conferința-radio, **Cum să călătorim**, autorul însuși dezvăluie citeva din felul său de a percepe și înțelege lucrurile și oamenii pe unde trece. El recomandă călătorii o privire caldă și înțelegătoare, acordată, monitorizată, în ce privește nimic din realitatea, dar și spiritul peisajului fizic și uman străbătut : „O atenție de fiecare clipă și pentru fiecare lucru, pentru fiecare om, pentru fiecare

împrejurare. Ea nu trebuie să slăbească niciodată (...). Ochiul în patru ! Niciodată această recomandare nu e mai folosită decît atunci cînd călătoriești. Și cel mai mic lucru care nu e ca același înțeles” (nota folosită...). Intr-un loc, oricare ar fi el, toate sînt legate împreună alcătuiind o singură unitate”. Sint citeva propoziții cheie pentru călătorul dar și omul de formație enciclopedică Iorga, care ar dori într-adevăr să spună cit mai mult, dacă nu chiar totul despre spațiile vizitate de el și coordonate geografice la cea agricolă sau industrială, de la înfățișarea și descrierea fizică și antropologică a locurilor, la îmbrăcămintea, obiceiurile, tradiții și moravuri, de la cel mai mic amănunt exterior al unei case sau străzi la caracterizarea globală a unei colectivități umane, de la prezentul imediat la trecutul istoric și invers, de la praxiul social la artă și literatură. Nu întîmplător își însotește aproape fiecare volum cu cicluri de conferințe despre cadrul geo-fizic, „rasa”, „poporul”, „istoria” și cultura „țării”, care cîtorul român este presupus și mai puțin familiarizat, ca America anilor '30, Spania, Portugalia, țările Scandinave sau provincia Catalonia. Așa afirma că, dacă G. Călinescu susținea că nu citea decît literatură întreagă, Nicolae Iorga înțelegea că „nu citea decît literatură”, cum spus la început, am să trec, fără un plan stabilit, pe un alt „culoar” al labirintului și am să spun citeva cuvinte despre umorul delectabil din aceste pagini. Din portretele literare și comentariile contemporanilor, între care, de obicei, apar de curiozitate celelalte țări, înțelegem autoritatea, Iorga apare cam hîrșit și elementar în gândire și procedee, redutabil polemist, dar ocultat de subtilitatea spiritului : imagine pe care generațiile ulterioare de critici nu prea s-au oboșit să o corecteze. În notele de călătorie, unde este limpede, se simt, în largul său, și în cultura omului istoric, stăpîni deplin pe mijloacele sale. Am să amintesc în acest sens figurile turistilor englezi, înfrinți pretutindeni cu ghidurile în mînă, „craioni” ironici și incisivi în maniera „turistotelor” lui Dumas, sau descrierea savuroasă parca urmușiază apăsînd pe altă clăpă, umorul naiv-ambros, a expresiului american : „O întregă noapte în trenul grăbit, care scoate la trecerea prin stațiile de vacanță deosebite de fier (...). Verziua cutie de otel al Pullmanului, trenul de lux - se lungeste cu culoare sucite pentru a duce la săli largi cu scaune deosebite pentru fiecare. Noaptea, din bulbucătura de deasupra se coboară către două paturi scărinate, în care te cubărești cam poț, apă de curățenie, celălaltul este atîrnînd pe perdea. Dacă-ți părăsești pentru moment cuibul, fine mînte bine numit, căci poți nemișcat, prin semiintineric, alura. Numai în fund sînt doi fericiți cari pot închide usa după dînșii. Serviciul e făcut de negri, cu capete de toate formele și nuanțelor blănite cu călăușii. Ei fac paturile, ei sînt întrebunțaiți la restaurant. Placide fete fără expresie, ochi de fărfurie, speriați. În mîini au necoșent ca o temere care-l face să schițeze gesturi de prisos ori să arunce mișcări brusce”. Și adesea, un zîmbet îngăduitor, amuzant se ivese din cîte ori faci surprisă o situație sau o stare de lucruri ce poate face obiectul umoristului, indiferent că este vorba de țările balcanice, Franța, Italia sau America. Conștiința valorii sale, dealtfel ciușii de puțin ostentativă, îi permite judecata, de deasupra, a celor văzute.

Și lăsîndu-mă condus de capriciul asociatiilor voi menționa și scriitura artistică, limba bogată, amplă, sonoră, păstoasă, dar și suplă, intelectuală în funcție de subiectul cuprins.

Dar un labirint are nenumărate camere și culoare și el merită parcurus de fiecare cititor în parte - eu am dezvoltat numai un colț al lui - cu speranța de a prinde și descrie în cîteva pagini, să cunoască a fenomenului Iorga. Ediția de față completată cu un util și lămuritor aparat de note și comentarii, alcătuit de Valeriu Răpeanu, este un excelent priel.

Paul Dugneanu

Viziunea neo-romantică

Urmare din pag. 3

velul viziunii poetice, ci și a secțiunilor sale, oferind un volum aproape de dezideratul de perfecțiune / stăruie în a unui univers poetic, exemplar la nivelul nivelelor sale de lectură. Prin volumul din 1983 Corneliu Ostahie trece cu brio „proba de imponderabilitate” a unui nivel poetic elevat, fapt remarcabil de critică, ce nu intrizează să-l situeze în „linia întâi” a poeziei generației tinere din România. Față de formula propusă de poet în 1983, în această nouă etapă de evoluție sa și chiar în contextul larg al „ultimului val” (poetic) următorului volum intitulat „Existența de probă”, a apărut ca un „recu” față de nivelul atins, critica așteptînd probabil de la poet o nouă „cotitură poetică”. Adevarul este că volumul din 1983 vine în prelungirea celui din 1983, poetul dovedind că și-a însușit cu deplinătate meditația (și „arsenalul poetic” specific) asupra binomului experiență (experiment poetic) - existență (dacă în 1983 preveala „experiența/experiment poetic asupra existenței” în 1983 poetul răstoarnă (în intenție) datele problemei propunînd acum o „existență de probă”. Venind în prelungirea unei traiectorii deja receptate (favorabile de critică, fără intenția de a aduce lucruri esențiale noi, volumul propune în mare măsură meditație poetică asupra existențului : un „autopotret la capătul zilei” ne arată o apărare (discretă) în fața „regretelor încă

viabile” prin livresc și excersare poetică („în fața oricăror tentații / culegi din poezie mult prea celebre o mostră de plins elegant și creșterea / apoi exercerți îndelung căerzeși și cu alte ceva, descrie pe lîncușii retinei...”). Oricum volumul din 1983 pare să evoizeze un filon poetic excelent exploatat în 1983 și marele semn de întrebare se ridică abia în legătură cu viitorul volum al poetului : ce va oferi acesta ? Va fi - așa cum speră critica și de presă - o evoluție în direcția „liniei întâi” o întoarcere la universul vegetal / marin din 1980 ? Va descoperi poetul un nou „culoar poetic” în afara „curentului poetic principal” ? Sînt întrebări la care - va putea răspunde doar evoluția următoare a lui Corneliu Ostahie, ne revine decît să dăm o părere în termenii că proba sa de imponderabilitate” din 1983 nu a fost o întîmplare. Venind spre poezia contemporană în descendența unei linii romantice, acordînd în aceeași măsură atenție inspirației și „transpirației poetice” (în sfera structurii metaforice), autor de mare rafinament imagistic (poetul însuși își declară influențele din Saint-John Perse, Trakl, dar și din Bacovia, Kavafis, Iannis Ritsos, Blaga) și capabil de profunde meditații asupra realului / imaginarii spațiu poetic, pare a continua, din perspectiva generației sale, poezia unui Dan Laurentiu, a unui Marius Robescu, poezi ai unui neo-romantism austri.

George Suciu

Romanul unei civilizații

Urmare din pag. 1

S.U.A. - și el cu o boxată ereditate multinațională), dar chiar la proza științifică de actualitate. Universulul, cum rezultă din aceste vorbe ale Fausti : „Asemănării se sa stringă unui alături de alții. Să se tină solidari și să se iubescă. Orice se poate schimba. Chiar și deriva unei stelu, darmlie alunecarea, încă mînoară, desigur, deodată, spre o glaciuniună” (pp. 165-167). Din grupul supus observației perchea zeiască îl „alege” pe Maria Mărgăritărescu, lingvistica (un fel de matrice terestră a Fausti), și pe Dumitru Vizanti, eticistul (din nou sugestii mitice : numele ei trimite la Maria și la Maria-Mărgărită, - al lui sugerează Bizanțul ; amîndoi actualizează momente din memoria anterioară, sub forma unor vise, revelații sau fragmente de roman, al ei - cu subiect christic, al lui - privind răzămarea singelui la aramă ; vor găsi, fiecare, chei personale în revelațiile calulăit, for figura aici chiar ca substituite și personaje, - aluzia la transmigrăție este clară), - care vor trece unul pe lingă altul, pînă cîte sfîrșit, fără să se recunoască, pentru a realiza în final idealul platonic de lucrare eternă, sub semnul razei.

Marele semn torporale (ranglonul sarcomas al unei, santicăala aproape inezizabilă a altuia, pielea crescută ca membrele unui lilac, ori ale unei soporle, pe mina psihiatrului, tufecunia unui călchi al Mariel) sint embleme ale condiției hibride, marcate atavic, ori ale vulnerabilității, ale dependenței de teluric ; unele (călcîiul vulnerabil al Mariel) se vor topi în văpăia purificatoare a transafirului (semnul lui apare pe mai multe obiecte cu sens inițiativ - un inel, un colier, s.a., care trec din mînă în mînă pînă ce își găsecă adevaratul destinatar).

Interesant este modul în care vede autorea raportul de inițiere : cînd realizează că sint „alesi”, după o lungă perioadă de tatonări, întrebări și derută, Vizanti se simte ulțat și manipulat, vidat de adevărata-i personalitate, iar Maria nu poate accepta (desi n-are replică) postulatul Fausti privind împărțirea lumii în „suflete alese... care se salvează de la amorf și trecător, prin accesul la marile idei, indiferent de fantele intelectului și ale vietii”. p. 284, și Ceilăiți, „masa dămnationis”. Discuția despre

„predestinare”, omul dotat cu „suflet” și „providență” atotputernică dar goală de suflet, despre schimbul dintre „ceva esențial cosmic” și „ceva esențial uman”, pentru a realiza unei „serii umane cu totul speciale”, - desi exterioră (pentru că desăfurată la nivelul intelectual comun), conduce totuși la viziunea impresionantă a Fausti plîngînd, onemeste, din pricina infirmității, a neputinței de a realiza omenscul ; la Maria, în schimb, p. 285) ideea remarcabilă (păcat că expediția a (generalizează puțin) pămîntului ca laborator în care esaloanele spirituale superioare experimentează omenscul (dacă nu credem, nu sintem convinși de verosimilitatea acestei viziuni, n-avem decît să o considerăm o ipoteză S.F.). Vizanti va face mai tîrziu o interesantă teorie despre „tristetea perfecțiunii” și „fericirea imperfectiunii”, ca factori într-un fel de dialectică a plîngului, un fel de reciproc - la scară umană și supraumană - a „voinței de a trăi” (interpretarea îmi aparține). Finalul romanului este apoteotic și realizat cu o mînă de maestru : cele două zelițăi păgîne se retrag, pentru o vreme, în somnul mineral al nedeterminării, și noi simțim această retragere ca pe o moarte a unor flinte îndrăgite, care le răzămăm pînă aici cu chipul și pe cînd Maria și Vizanti vor rețera la nefirșit, în numele umanității, ipostaza paradisiacă a perechii eterne.

Formal, autorea a găsit o soluție inatecabilă (și optimă) pentru organizarea materialului omanesc : cartea este alcătuită din douăsprezece capitole, fiecare derulînd întîmplări petrecute pe la începutul lui septembrie, la incidenta veri cu toamna, în ani diferiți (între primul și ultimul capitol se vor fi scurs decî ani și ani, desi vîrsta personajelor pare să rămăsa aceeași ; încît momentele existentei lor capătă o sugestie de indeterminare mitică). Timpul - personaj principal - este așadar, la acest nivel al organizării exterioare, o iluzie circulară (ciclicitatea anotimpurilor), o închidere aparentă (fixarea într-un același anotimp, toamna, după care indubitabil vine primăvara) și, dîntro-anume perspectivă, manipulabilă (Fausta procedează la „orchestrarea tactică a vocii lui Cronos”, dl. Constantinescu este „marele pescar al circumstanțelor temporale”, Maria e „preocupată să orchestreze ritmurile de timp ce vor veni spre ea” etc.) ; Mirela Roznoaveanu îl va

Vladimir Streinu

Vladimir Streinu aparține unei generații fecunde, nu numai în literatură, dar și în critică.

Poetii mari n-au inspirat numai generații de literati, dar și de comentatori epocii, și întregul elan artistic delimitînd Frumosul și Binele, celebra „kalokagathia” - cuvînt grec, care determina Binele și Frumosul.

Era fatal ca imediat după primul război mondial, în atmosfera constructivă a epocii, să apară și critici care aveau să susțină literatura bună și, într-un sens, chiar s-o determine.

Cîndva am scris un articol intitulat : „Critica și Poetul său”. De fapt, criticul răspunde de epoca lui. Și, dacă poetul este fenomenul generației sale, criticul va fi mentorul său. Nu-i vom despărți niciodată !

Vladimir Streinu, Pompliu Constantinescu, Serban Cioculescu, Anton Holban și Vladimir Streinu - pe numele său adevărat Nicolae Iordache - fiind cel mai tînr dintre ei, născut în 1902, au fost promotorii mișcării critice.

Dar criticul Vladimir Streinu avea un concursiv serios în poezul Vladimir Streinu. Și, dacă poetul s-a lăsat deseori sedus de critică, a fost tot din pasiune pentru poezie.

Cînd l-am cunoscut pentru prima oară, am fost surprins de eleganța lui. Acesta era cuvîntul.

Fără să trezească această subliniere și îndosebi fraza pe care o rostea : bine construită, plină de înțelepciune și elegantă, ca și respectul său pentru fenomenul uman. Dacă stătea mai mult de vorbă cu el, mai descopereai că gîndea subtil, fiind totuși foarte tînr sufleteste - cu toate că trecuse de cincizeci și cinci de ani.

Streinu era îndrăgostit de frumos - un frumos pur și clasic, ferit de amprentele senzualității. Pasunea lui la fost cultura. Deaparte de a fi un lector, era un admirator al marilor culturi antice, și entuziast al culturii moderne.

Dar, în ciuda pasiunii sale pentru cultură, el se via original - adică fidel sîsei. Era desigur o ambiție, dar marea lui ambiție interioară îl

fora de nefericirea „încezului”. Contrar marjorității artiștilor roși de contradicții, deseori înfrînți de îndoeli, inegali cu ei însiși, hiper-sensibili, murind cu fiecare înfrîngere și reînscînd cu fiecare succes, Vladimir Streinu își cunoștea puterile și nu se voia mai presus decît ea.

Printre multe scrieri ale lui, există și o micromonografie a operii lui Ion Creangă. Înțelegerea lui Vladimir Streinu nu l-a înșelat niciodată. A știut - din instinct - că cele mai grăitoare imagini ale genului popular românesc le-a redat Ion Creangă în Amintiri și Povestiri.

„Promovarea criteriului estetic se face atît în dispută cu cel etic și etnic”, ne spune criticul literar Mihail Ungheanu.

Creangă este astăzi cel mai tradus scriitor român, cea mai autentică redare a purității sufletului românesc.

În lume, Vladimir Streinu era modest. În casa unei prietene comune - unde venise cu soția lui - s-a lăsat edipizat de cei din jur. Toți intelectuali, volau să vorbească cu el. Subiectele erau diferite, poetul vorbind despre poezie, istoricul despre istorie, muzicanții despre muzică, Streinu tăcea și asculta. Mi-a părut atunci foarte tînr. A asculta ca un școlar atent și respectuos, cu toate că stia aproximativ tot ceea ce se spunea. Chipul lui de roman era iluminat de incintările pe care le produceau sursele celorlalți, în acești clipe, curînd încîlnați cînd se ascultau pe ei însiși.

Intr-o după amiază, gata să pornească împreună cu soția lui la o recepție, Vladimir Streinu - în vîrstă de saizeci și opt de ani - a simțit o mare durere în mijlocul pieptului. S-a trîntit pe pat, și nu s-a mai sculat nîmă odată. Soția lui plîngea, iar el, lovit de infarct, o îmbrăbăta.

A vorbit pînă în ultimele clipe calm și senin, după cum fusese și în timpul vietii, preocupat s-o împăcisea totdeauna lui de viață cu ideea morții care l-a răpus.

Sanda Diamantescu

O mărturisire

Motilda Ulmu : „Histriu”

de regulă, un scriitor se formează în jurul unei reviste. Odată cu deprimirea meseriei, colaborează și la ziare, dar o revistă singură îl marchează pînă la urmă destinul. Pentru mine, ca și pentru satele de scriitori contemporani, revista care m-a publicat și sprîmînt de-a lungul celor 30 de ani de cînd am debutat a fost **Luceafărul**. M-a publicat pentru prima oară Mihai Dragomir, cu poezie, la rubrica **Dintre sute de cătăre**. Din prima clipă ne-am înțeles bine, eu studentul în filologie, anul întii, dînsul, în fapt, redactorul-șef al revistei. Aveam în buzunarul hainei un număr proaspăt din revista **Rebus** și discusia a făcut o acodată pe această temă. De eu eram atunci campion rațional la delectări !

Mai tîrziu am observat că dînsul introdusese în revistă un curent de cuvinte incrușcate a căror definiții erau date de scriitori. La una din poezii publicate mi-a schimbat un vers întreg care de altfel dădea tot farmecul cîi îl puteam avea acele sîruri.

Mult am colaborat sub direcția lui Eugen Barbu. Aproape sută la sută volumul meu de debut, **Oul**, a apărut în această revistă, moșii de doamna Gica Lutes. În 1965 am luat premiul de proză al revistei (în același an luasem și premiul de proză al revistei **Ramuri**). Din toate cărțile pe care le-am tipărit ulterior am publicat multe fragmente în revista **Luceafărul**.

Cred că am publicat sub toate conducerile (și Ștefan Bănuțescu, și Virgil Teodorescu), dar cea mai mare parte a fost totuși sub aripa lui Eugen Barbu și, apoi, din 1974, cînd am devenit eu însuși redactor, sub Nicolae Dragoș și Nicolae Dan Frunțelău.

Am înțeles cu eforturi care m-au costat parțial vederile, mai multă ani la rînd rubrica **Cronica editurilor**, tocmai în anii cînd se punea în chip științific această importantă întreprindere și m-am străduțit, pe cit mi-a fost cu putință, să aduc eului editorului de multe ori oropsit dar care ne pune la îndemînă neseceale noastre de redacție și eram din conducere Virgil Teodorescu, editura Brașovului, editura Slavici s.a., am punctat în două-trei cronice necesitatea apariției **Istoriei lui George Călinescu** sau a **Geicii lui Părvan**, am militat pentru integrala Eminescu, (am și publicat vreo citeva zeci de file inedite din manuscrisul 2.287, parte descifrate cu regretul Constantin Noica).

E țară îndoală că revista **Luceafărul** a făcut aproape totul pentru mine ca scriitor, altă cit sint, și nu știu în ce măsură oboul meu a fost pe măsură. Ani de zile, tofusi, la secția de proză, alături de, iar, regretatul și „copilășorul” Nicolae Velea, am încercat să dăm liberă trecere unui tineri prozator de neîndoiecină valoare, sfîndind modelele trecutului și căutînd să ne buzim pe simburile vital. Primesc și astăzi scrieri (sau vizite) de la ei și asta înspană că măcar parțial lucrările mele la această revistă nu au fost zadarnice.

În puțînul timp cîi am fost secerat responsabil de redacție și eram din conducere singurul pe număr a fost să piară marele poet și bunul om Grigore Iliu. Mie mi-a fost ca un frate. Și, iată, că joi seara vine Fănuș Neagu însoțit de un pictor, să-și aducă **Cronica spirituală**. Am dat cronica la culcuș și apoi am strigat la el ca unul care putem face și cu parte din oastea lui Horea, așa cum au făcut străbunii mei : „Treci și scrie ceva despre nențo Grigore !” Și Fănuș Neagu, sprîmînt cu amîndouă mîinile pe măsuta dactilografică, a dictat citeva sîruri și plîngea ca un copil de țîță. Momentele acelea rămîn foarte vii în memoria mea.

Aș putea să înșir multe despre raporturile mele cu **Luceafărul**, (parte se află în jurnalul meu), dar bilanțul unei activități de 30 de ani trebuie făcut în mod sever, obiectiv.

E țară nici o tăgădă că ideii noi și scriitorii noi și-au făcut gestația aici, dînd apoi literaturii noastre contemporane îndrumări din cele mai fertile.

George Suciu

Spiritul Unirii

Urmare din pag. 1

și găsi reazem într-o excepțională unitate de ordin antropologic și etnologic, într-o comunitate de viață istorică aparținînd unor sedentari și unor autohtoni de o umitoare vechime și statornicie de teritorii propriu. Unitatea dîntii fuse, dar, caea a limbii și obiceiurilor, apoi a ființei și amănunțimii proprii, mîini pe colțul lor, în desăpărții de neevitat. Și cînd de aci pornind în Evul Mediu și Renastere, literatura se începu a înainta în cadre culte, unitatea unei populații esențială romană se întări și mai mult.

Orînduie și orînduie, scriitorul scrie aici pentru românii pretutindeni și în această idee iraducibilă nu-i o scădere a esteticului și nu-i defel o viziune culturalistă, este o chestiune de necesitate istorică și chiar de existență ca popor. Ureche, Miron Costin, Neuluce, Radu Greceanu nu compun istoriografie și cronica doar pentru moldavi și valahi ci pentru toți acești urmași ai Romei ce „de la Rim se trag.”

În limba „Noului Testament de la Bălgard” îngrijit de Simion Ștefan răsună vorbe românești de pretutindeni și ce se voiesc a fi înțelese în tot locul românesc. De la Nicodim de Tismana care trece din Oltenia în Hateg întemeind Prisolou, de la Varlaam Motoc care își pune în gînd a instrui pe toți românii și pînă la programul

„Daciel literare”, cu spiritul lui restaurator, năzînd nu doar să vorbească romînității ci și să aduce puterile și creațiile, o întregă istorie literară care s-a consumat în cadrul prietății și unitate, cărți copiate de dieci moldavi și ajunse în Bihor, volume tipărite în Valahia și circulînd, prin Brașov, către Bistrița înspre Maramureș și apoi în Bucovina, talmăcirii făcute în Hateg și mulțumirea la Feri și la Putna - ce imagine mai impunătoare unei adevărate unități de cultură peste granițe artificiale (oare, astfel, cad în fața puterii literale, a condotelui și a cernelii), se poate închipui ?

Scriitor, tipograf și copist, talmăcir, lexicograf și filolog, omul român al epocilor culturale eroice lucrează în unitate deplină cu toți aceia care, la un alt capăt al vechii Dacii, gîndea la fel în vorbă românească și știu că, odată, ceea ce e adevăr al istoriei și fapt legitim se va traduce într-o istorie ce cunoaște și cîine fericele. Unire, unitate, independență - iată idei-forță ale unei culturi a căror învovare continuă constituie însăși fundamentele unei evoluții cu adevărat specifice și diferențiale. Căci, odată cu înțelegerea acestei necesități, azi putem spune că, evocînd pe Bălușcu, ne găsim culturalicește „la rangul” de civilizație europeană pe care îl merităm.

Picturalitate și densitate

Urmare din pag. a 3-a

acumulate în arta poetică, riduri depresive („Dă capul pe spate / Și lasă lacrimile să se rostogolească”) pe autopotret dictează imagini abrupte („...O caracatiță cu mii de brațe m-a prins”), aspecte din atelierul de creație („Cum vorbim / Am amprenta propriei mîini pe colțul lor. Teme tangibil exprimează se alătură încrengăturilor narcisiste. În peisaj, personajele sint concentrate și luminate pe anumite porțiuni stabile, fundalul se apropie devenind dinamic. Convulsivitate picturală ale furtunii, de plidă, înghit personalul. Unghiul abstract se infiltrează în tabloul care devine stare, o ordine - ca cea impusă de negru - purifică imperfecțiunea naturii iar poanta soresciană („Dar aici era cîmpul negru / Mai apucă să spună / Lebedă negră”) sau livrescul în poezia „discului de aur”) creează ruptura figurativului. El chagallian se repetă („nacola uriașă se desprinde ca o membrană de sfera de pămînt”). Parodia inspirației („S-astepti acea rază de aur / Să-i polească umeri”) este neutră, față de silogismul deolourat de ironie („Adică te îmbraci cum ar fi, cu aur rece”). Construcții verbale contemplative („Să stăi nemiscat, / Cu caietul pe genunchi...”) încordează exerciții retorice ale instrăinării de autopotret și familiaritatea adresării scade virtuozitatea ludică.

De la osia ironiei și autocontemplării cu volum epic, Ioana Diaconescu trece în 1987 („Herb”) la fulgurități de recitare, uneori chiar cu țîlcări dorite în transcripție haiku, fără extremități metaforice. Sarje scurte ies în ordinea poematică mai infidele decît în volumele anterioare. Mineralizarea creației („Creionul improacă hirtă / cu așchi de fier...”) sau abstractizarea („Caracatița sumbră / A singurății / Doar un braț mi-a pus după gît”), sint contrapunctate de amintiri mitice fără splendoare („Încercarea de a trăi / În burta balenei”).

Tendința către o metaforă totalizatoare dă unitate multor poeme adiționale. Metafora muzeei - rază - („Imi atînce cu griji făptura. Rănille ei le-am purtat cu cinste”) este explicată printr-o determinare biografică măiestră („Fîindcă nu eram în stare a grăi”). Inserțul bagliant al luminii și orbiilor, are latența lucidă

a simbolurilor („...lumina nu stie / lumina de este...”).

În flux repede, versuri osoare ar putea da frumusețe surprinse de versificate, dar echilibrul alunecat în repetiții tematice. Doar „Bucolicele, I-X” sint bijuterii de adresat în soartă, cu acțiuni și personaje vegetative. Doinave eminesciană („Vedeau domînd / stelele lungi din linia / Neaptea suma-va mai stîns / Ca lumina de lună”) rola inversivă care cezură introductivă referenț mediativă : „așteptarea, zadarnică...”. O anume plîngere strocică dă accent de cantonetă acestor poeme de mare deschidere în poezia Ioanei Diaconescu.

Așezată la mari confluențe lirice, poeta își răscotește propria cenușă. Din meditațiile asupra portretului (creației) și cîntarea naturii („Bucolice”) Ioana Diaconescu poate conjuga poeme reflexive pe coloana identității.

Maria Tănase - tablou de Motilda Ulmu

Literatura din preajma Marii Uniri

Urmare din pag. 1

graiului lor, are semnificații mult mai restrînse decît i s-au conferit îndoebște. Observația mi se pare esențială pentru rețelarea spiritului cărții lui Virgil Vintilescu.

În perioada discutată de Virgil Vintilescu, în Banat s-a încercat mai insistent diferențierea între valorile estetice și culturale. Acțiunea vine, atît dintr-o prelulare a atitudinii junonice, remarcată chiar de Măiorescu, cît și dintr-o evoluție internă a literaturii și culturii din această parte a țării. Este meritul cărții lui Virgil Vintilescu de a observa dezvoltarea organică a acestei zone într-un conșens cultural și literar cu ansamblul comunității românești. Receptarea elastiilor este și un indicu al acestei deschideri. Autorul urmărește și amănunțit fenomenul. Ziarul **Lumina** (apărut la Timișoara în 17 martie 1880), dar mai ales **Dreptatea** (Timișoara, 25 decembrie 1893) au acordat atenție **Jurnalului**, revistei **Convorbiri literare** și textelor de critică ale lui T. Măiorescu pe care-l numea „cel mai meritos dintre urmașii românilor ardeleni stabiliți în România”. Dacă despre Eminescu în Banat (inclusiv despre receptarea operii) s-a mai scris, paginile despre T. Măiorescu sint cele mai documentate și mai complete și cînd mai hotărît sau aducînd interpretări noi.

În esență **Sevețele literare** este o sinteză asupra problematicii culturale (literare) din sud-vestul țării în deceniile de final ale veacului trecut și cele în care s-a pregătit și realizat Marea Unire.

politică. Virgil Vintilescu a parcurs amănunțit toate publicațiile din Banat din perioada cercetată, a reținut și a valorificat tot ce era în legătură cu problema în discuție. De aceea textele lui Virgil Vintilescu devin puncte de referință, care nu mai pot fi ocolite și peste care nu se mai poate trece cînd se ia în discuție literatura din Banat pînă la Marea Unire.

Literatura română — permanentă a educației patriotice

— PROGRAM SPECIAL DE MANIFESTĂRI CULTURAL-EDUCATIVE ALE MUZEULUI LITERATURII ROMÂNE (17-23 oct. 1988)

CONCEPTIA SECRETARULUI GENERAL AL PARTIDULUI, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, CU PRIVIRE LA ROLUL ȘI FUNCȚIILE LITERATURII ȘI ARTELOR ÎN SOCIETATEA SOCIALISTĂ, LA SPIRITUL REVOLUȚIONAR AL CREATIEI ● Muzeul Literaturii Române și valorile de patrimoniu în opera de educație patriotică ● Vocația patriotică și umanistă a literaturii române. Marile creații în mărturie și documente ● Simpozion — expoziție ● Participă: D. R. Popescu, președintele Uniunii Scriitorilor din R. S. România, acad. Alexandru Balaci, Iulian Antonescu, director adj. în Consiliul Culturii și Educației Socialiste, prof. univ. dr. doc. I. C. Chițimia, Vasile Ilescu, director al Editurii Minerva, Gabriel Stămpel, director adj. al Bibliotecii Academiei R. S. România ● 17 oct., ora 12, Muzeul Literaturii Române.

PATRIOTISMUL, DIMENSIUNEA FUNDAMENTALĂ A LITERATURII ROMÂNE ● Simpozion ● Participă: Dumitru Almas, Ion Lăncrănjan, Ioan Meșoiu, prof. univ. dr. Dumitru Micu, Fănuș Neagu, Dan Tărchișă.

PATRIA ÎN VECHI NEMURITOARE ● Recital de poezie patriotică susținut de actorii Lucia Muresan și Ion Marinescu ● 18 oct., ora 17, Muzeul Literaturii Române.

ISTORIA NAȚIONALĂ ÎN DRAMATURGIA LUI MIHAI EMINESCU ● Dezbateri științifice ● Participă: acad. Alexandru Balaci, prof. univ. dr. doc. Zoe Dumitrescu-Busulenga, Constantin Busuioacă, directorul Editurii Academiei R. S. România, Georgela Mitran, redactor la Editura Academiei, prof. univ. dr. Edgar Papu, prof. univ. dr. doc. Alexandru Piru, Mihai Ungheanu, redactor șef adj. al revistei „Luceafărul” și colecției Eminescu.

MIHAI EMINESCU ÎN VIZIUNEA SCRITORULUI ȘI PLASTICIANULUI ALECU IVAN GHILIA ● Expoziție de artă plastică ● Prezintă: Dan Grigorescu, critic de artă.

TEATRUL MANUSCRIPȚILOR — OPERE — TEZAU — MIHAI EMINESCU ● Interpretază actorii din teatrele bucureștene (Manifestare organizată cu prilejul apariției vol. VIII — Teatrul din ediția națională Opere de Mihai Eminescu) ● 19 oct., ora 17, Muzeul Literaturii Române.

POPORUL — IZVORUL NEPIERITOR AL

CREATIEI — SPIRITUL REVOLUȚIONAR AL LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE ● Simpozion-dezbateri ● Participă: Alexandru Andrișoiu, Nicolae Dan Frunțelău, Ion Horea, Corneliu Leu, Nicolae Grițore Mărgăsanu, Laurențiu Ulci.

O PATRIE, UN PARTID, UN POPOR ● Moment poetic susținut de actorii: Mariana Cercei, Cristina Deleanu, Ștefan Velnicu ● 20 oct., ora 17, Muzeul Literaturii Române.

PERMANENȚA SPIRITULUI NAȚIONAL — CAPODOPERE AL LITERATURII ROMÂNE ÎN CREAȚIA CINEMATOGRAFICĂ ● Dezbateri ● Prezentarea filmului „Morometii” după romanul lui Marin Preda ● Participă: Ștefan Gulea, regizorul filmului, actorii Luminița Gheorghiu și Victor Rebengiuc, Magda Mihăilescu, critic de film, Mihai Ungheanu, critic literar ● 21 oct., ora 16, Sala Universității Cultural Științifice București, str. Biserica Amzei 5-7 ● Organizează Muzeul Literaturii Române și ICMB.

VALORIFICAREA MOSTENIRII LITERARE — OBIECTIV MAJOR AL POLITICII CULTURALE A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ● REVISTA „MANUSCRIPȚI” ȘI PROCESUL EDITĂRII DOCUMENTELOR ÎNEDEBITE ● Dezbateri ● Participă: acad. Alexandru Balaci, Radu Constantinescu, director în Consiliul Culturii și Educației Socialiste, prof. univ. dr. Paul Cornea, prof. univ. dr. Virgil Căndea, conf. univ. dr. George Gani, lector univ. dr. Nicolae Mănușel, prof. univ. dr. Edgar Papu și colectivul redacțional.

DECERNAREA PREMIULUI ANUAL „PERSESSICUS” AL REVISTEI „MANUSCRIPȚI” PENTRU CEA MAI BUNĂ EDIȚIE CRITICĂ A ANULUI 1987 ● 22 oct., ora 11, Muzeul Literaturii Române.

„CINTARE OMULUI” ● Spectacol literar-muzical ● Cuvânt înainte: acad. Alexandru Balaci ● Participă: Ioan Alexandru, Mircea Dinescu, Mircea Micu, Nicolae Prisoacă, Mircea Florin Sandru, Dan Verona. În două concursuri actorii Ion Caramitru și compozitorul Doru Popovici. ● 23 oct., ora 11, Casa memorială „Tudor Arghezi” — Mărgăsar.

Tablouri de Anca Constantin

CUMPÂNĂ

Cintecul pomului

Uoar o singură noapte
stătu-n bucăți s-o-mpărții între voi
lar mai țeru, în ziua fără singe,
trăpei sa mi-i surii
intr-un pom calator
pe Cimpia Elană
în umbra lui
sa înceară
suhul cîineilor.
Cuie un braț, cite un os,
sa pice pe pamintul racores
la un an
la un veac,
sa se caștie anul pe altul
și să nu se găsească.
Kisipi mormint —
sa fie asac simbiotăre
pe Cimpia mare
numele mea strigind,
numele mea mormintind.
Și pomii calator
sa se oprașca înguind
simta celinț
și sa aștepte împotmolit
intre rasarit și asitajit,
intre inerat și luminat
cîntecul meu de împarțat.

George Alboiu

CONFABULE

Se întâmplă uneori să privești
un copac înalt și rotund
care arde
arde ca rechia unei mirese
aprasa cu prea multă scorbăre
dîmb-o privire
albeștră și caldă
a unui porțel de bărbat stingher
dar scortit arde mai via și odară
intinsă deasupra cerului
ardre imensă
azvartare.

Iulian Neacșu

POEZI ȘI CENACLURI

florica ciordaș

și în ideea unei frunze
leagănă-ți cuvintul
nerostit.
Dă-mi mîna ta
și privește.
Totul este joc:
jocul tăcerii amonate în timp,
jocul calului albastru
incoronat într-un nimf.

Instantanee nocturne

Inițierea dintre lacrimă
și idee
în decenul unei elipse
de zbor.
Sărutul pe care-l dau miinii
stăpni,
cînd doarme îmbrăcătu
într-un dor.
Anza de pînă
întrămetă-a clesădită.
Pașii mei voinși a tornă
cu mișcări de staloctol.

Liniste absolută

Liniste absolută;
cau să ghicesc
din care cau sășoare
soarele.
Duc minile la temple
și minile-mi mires
a brad.
Mi-e sufletul mai mic
decit lăcutăful dimineții,
văzută din odăpotal
unei greier.
Tăcere absolută.
Aștept,
aștept cîntecul purpurii
ce spintecă arizantul.

Joc in doi

Dă-mi mîna ta
și privește
Priveste calul ce poște
sentimental toamnei
pe un câlț de zădărn.
Zărește simburile nopții

Simpli trecători

Zinic trecem prin fața vitrinelor
contemplînd —
intrebări inhibate
în degetul arătător.
Fețele noastre au miros
de seară asă
și fiecare pas
e o repetare a labirintului,
și fiecare privire
e un joc de sfidare
a luminii.
Zinic trecem prin fața vitrinelor
contemplînd.
Rînduindu-ne în aripi
obiectele ne îmbracă în lut,
devorindu-ne.

radu ion zăgreanu

Reproșuri

În fiecare toamnă corectez manuale școlare.
În tabloul lui Mendeleev la rubrica plumb
îl așez pe Bacovia.
Apoi scriu prin țară meteozeologilor:
Lucești cartea lui Bacovia,
Prin ea cerge timpul.

Bătrîni

Pe strădă, bătrîni-și plimbă amintirile.
Fiecare tîne în mînă o zăgărdă învizibilă.
Cînd se întîlnesc cite doi
și măsoară unul altuia umbra vieții.

REMEMORĂRI

Nostalgii de toamnă

Mame!

Stau în livadă și toamna ofițiază liturghii
colorate ca o amantă bătrînă rugindu-se de
plopii cel țîră; să n-o dea uitării și să n-o
părăsească. Stau în livadă aproape de crucea
bunicului meu îngropat printre merii cu fructele
roșii, un pumn de țîrîna adus într-o ladă
de fier din cel de-al doilea război mondial.
Copilul vechicului mă pîndește cu nasul vîrît
în alou și se miră; vrea să vadă cum arată
în carne și osă un „domn scriitor” și este
destul de dezamăgit.

Eu stau răzîngit pe pămînt și îmi pare că nu
prea departe de mine văd calul cel alb din
pruncie care a murit acasă de bătrînet și i-
meleciole.

Stau în livadă și mama îmi așază, știu bine,
busuioacă mîroșilor în „geamantanul de scriitor”
te timp ce cocoon satului cîntă bezmetici a
drăgoșe. Toamna ofițiază liturghii colorate și
eu mă voi furisă în zori, de nimeni văzută,
lăncuș zorecșii tenacului.

E timpul. Se scutură merii, se aprinde
pădurea sub lună, mama și-a crucificat în poartă
prindindu-mă, mîroșea-a dovieșca și-a cupoare
lăncuș rî-n aer e parcă hohotul toamnei ru-
gindu-se ca o amantă bătrînă de plopii cel

tinăr să n-o dea uitării, să n-o părăsească...
E timpul să plec și să mă trezesc pe ulițele
estului, cum jumătate din trupul meu a rămas
răzîngit în iarbă înaltă...

II
Stiu că numai tu te gîndești la mine, în
noptile lungi de neomn cînd te plimb, ca o
fantomă subțire, te plimbînd tremurînd în camera
cu pozele mele. Mamă, îngăduie-mi să rămîn
în străin, un străin pentru inima ta speriată de
timp. Nu mă-ntrista cu plimbări nocturne prin
camera mea devastată de lună. În asemenea
nopți cînd vechea prăbușită-n dureri nerostite,
o gheară de aur îmi strînge beregata și mă treze-
ște din somn neliniștit ca în fața unei pri-
meții. Îngăduie-mi să mă gîndesc la tine și
lasă-mă să te iubesc așa cum știu.

Aici, departe, nu știu și nici nu e bine să ști
ce singur este fiul tău, sărmanul... De cite ori
primesc lunar pachetul care-mi aduce rufe
spălăte, sărut înspălmîntat de frig cămășca ce-a
odărnit în mîna ta bătrînă.

Nu te plimba în nopți carbonizate de amiri-
niri nepriteoate și lasă-ți odorul să adormă
liniștit, acolo în orașul de beton, visînd în
somn cămăși imaculate...

Mircea Micu

Implicarea în actualitate

Urmare din pag. 1

renții de adîncime al socialului, nu este suficient să redea nivelul epidemic al existenței, aspectul ei cotidian întîmplător. Romanul, în accepțiunea sa superioară, este un model complex al lumii reale — subliniind complex iar nu simpl — trecerea de la prima la a doua ipoteză se obține prin căușine, prin faptul că sinteză și intuiție profundă a vieții. De altfel aceste trăsături conferă valoare unei creații impunînd-o în conștiința cititorilor.

Spre ce trebuie să se deschidă romanul contemporan? Pe la începutul anilor 70 se vorbea insistenț de o carte de frontieră în raport cu aspectul problematicii ei, este vorba de „Socul viitorului” al lui Alvin Toffler. Tradus și în românește, studiul sociologului american a devenit brusc un best-seller, o carte de referință în domeniu, titlul său intrînd în limbajul curent ca o definiție a actualității de spirit. De fapt ce conține această carte, într-un fel „provocatoare” — cum au considerat-o mulți comentatori? Autorul a surprins aspectele caracteristice ale noii „fenomenologii sociale”, rapidele transformări ale lumii moderne, efectele „tranziției de mileniu” asupra sensibilității și ritmului de viață ale omului. Chiar dacă Alvin Toffler este deseori prizonierul unei confuzii ideologice și al unei mentalități de statistician intuițiile sale — sinteză de multe ori valabile și ceea ce trebuie să reținem în primul rînd este interesul pe care l-a stimulat această carte — datorează nelindelele stilului direct și capacității de sinteză a datelor realității imediate. Sintem, cu fiecare pagină, puși în fața unei cardiogramme sociale și obligați să reflectăm la consecințele etice ale progresului civilizației moderne.

Într-unul la un alt nivel, primind matricele socio-culturale ale prezentului în lumina și în studiul lui Mc. Luhan „Galaxia Gutenberg” — o carte care s-a bucurat și ea de mare succes la public. Nu e în intenția noastră să discutăm punctele nevalgabile ale acestor teorii panicarde, abundența unui uman, putem spune că această interesul stîrnit de lucrările amintite demonstrează că oamenii doresc azi imagini sintetice despre prezent, despre sensul evoluției istorice, ei caută în cărți formularea unor opinii esențiale, exprimarea unor puncte de vedere cu mîna marelui. Dacă în această perspectivă, romanul nostru de actualitate — fără a fi nega numeroasele reușite — trebuie să se axeze mai mult pe subiectele de anvergură, pe dialectica de idei a epocii. Proza actuală și-a sporit claviatura stilistică îmbogățindu-și paleta expresivă cu o serie de tehnici narative moderne dar conștient nu abandonează în totalitate problemele contemporane, „de primă linie”. Universul cotidian al omului și biografiile comune surprinse realist aduc, fără discuție, un aer de autenticitate în prozele de azi dar nu oferă mereu pregnanța unei viziuni, nu au cu altă cuvinte forță simbolică. Stilul existent este a pătruns în spațiul epic, mai puțin însă au fost aduse în universul prozei ideile forță ale prezentului, cele care definesc universul spiritual al lumii de azi. George Călinescu spunea că „romanul modern studiază omul comun”, este exact. Dar asta nu înseamnă că omul e vădit de opinii și năzuințe, de întrebări ontologice. Se spune că „fiecare om are filozofia sa” dar tot adevărat este că ideile unei epoci își pun amprenta pe modul de a gîndi al oamenilor. O analiză a problematicii contemporane scoate în evidență cîteva aspecte dominante. Specialiștii vorbesc despre fenomenul de tranziție pe care-l trăim la nivel planetar și reflectat în viața de zi cu zi, e trecerea de la un tip de cultură la altul, de la o structură a civilizației la alta. Există numeroase teorii, unele chiar alarmante. Cîtuși puțin de actualitate la aceste probleme provocatoare ideologice? Se pare că simplul descriptivism este insuficient și se așteaptă pe plan literar o implicare efectivă. Confruntarea tendințelor politice, criza ecologică, amenințarea războiului, suprasolicitația informațională, migrațiile sociale, semantica actuală a comunismului, mentalitatea postindustrială etc., sînt elemente care definesc azi o realitate extrem de complexă și agitată față de care conștiința scriitorului se raportează zinic. Multe din aceste aspecte pîtrîndu-se în literatură, de exemplu în numeroase romane apărute motivul tranziției sociale: navetismul, negrarea ruralilor spre oraș, vînta cămineilor de nefamilisti, universurile epice, sînt nu rareri populare cu flotații ce alunecă pe panta prozorului existențial (în profeste și viață de familie), răzbat în vorbire și în mesajele ecologice, cu variante paseliste a întoarcerii patriarhale la natură, se insistă pe imaginile kitsch-ului moral și estetic al omului „de tranziție” etc. Sînt aspecte care pîtrînd în materia faptică a prozelor actuale despre lumea de azi dădă ele nu nasc întrebări și privind condițiile umane, nu formulează probleme de conștiință rămînd la nivel constatativ. Literatura are forța de transcendență a evenimentului cotidian printr-o atitudine reflexivă, prin apelul la idee. Sub semnul confruntării ideilor stiau eroii lui Camil Petrescu, o serie de scrieri contemporane sînt axate pe tensiunea dezbaterii politice (romanul lui Titus Popovici, Ion Lăncrănjan, Dumitru Popescu etc.) ideile pot deveni personaje principale precum în „Condiția umană” a lui Malraux sau în romanul lui Thomas Mann „Doctor Faustus” opere în care mesajul este construit pe dezbateri unor probleme fundamentale ale destinului uman, pe dramatismul confruntării de opinii. Se simte nevoia apariției unor romane de idei cu accent în plan social și politic, romane în care să asistăm la confruntarea constituente în lăstărie cu coarță omului la sfîrșit de mileniu. Dar asta înseamnă, în plan literar, sporirea forței dialogului, de ce să n-o spunem, dialogul ca element narativ, a cam intrat în dizgrație în proza modernă, autorii preferînd vocile anonime dopite în text sau monologurile interioare și asta diminuează mult

a cum vreau douăzeci de ani, sora mea Conchita a scris și ea, pentru revista franceză *Pesitif*, cîteva amintiri. Iată ce a spus despre copilăria noastră: „Eram șapte frați. Luis, cel mai mare dintre noi, în continuare, trei fete, dintre care eu eram a treia și cea mai prostă. Luis s-a născut în Calanda din simplă întîmplare, însă a crescut și a fost educat în Zaragoza.

Cum el mă acuză mereu că în povestirile mele din trecut mă refer la perioada prenaștă, vreau să precizez că din punct de vedere al îndepărtate sînt o portocală văzută într-un coridor și o fetiță frumoasă scărpinîndu-și coapsa albă în spatele unei usi. Eu aveam atunci cinci ani.

La urma de-a cursurile confessionale. Dimineața, înainte de a porni la școală, între mama mea și el existau mici fricțiuni, deoarece el nu dorea să poarte pe cap boneta uniformei. Cu toate că mama era foarte puțin severă cu preferatul ei, în privința asta, nu știu exact din ce motiv, se arăta total intransigent.

Cînd Luis avea deja paisprezece sau cincisprezece ani, mama mea îl obliga să se lase conduce la școală de una din surioare, pentru a se convinge că, așa cum promisese el, nu-și va încălca boneta sub vestă. Și, într-adevăr, el o ascundea.

Avînd o inteligență naturală, și fără cel mai mic efort, Luis obținea cele mai bune note. Însă el avea un asemenea comportament extrem, înclîc, cu puțin timp înainte de terminarea cursurilor, comitea cu tot dinadinsul o ispravă, pentru a evita umplirea de a fi numit premiant, titlu clasei, în fața publicului. La serbările de sfîrșit de an.

În timpul cinet, familia asculta cu emoție incidentele vieții sale de școală. Într-o seară, Luis nu s-a asigură în ziua respectivă, găsise un cloap negru și murdar de jezuît. Tatăl meu, care apăra, din principiu, colegiul și nu profesori, a refuzat să creadă. Cum Luis insistă, tatăl îl gonise din școală și el își iesise foarte demn, spunînd, la fel ca și Galilei: „Și totuși era un cloap.”

La vîrsta de treisprezece ani, Luis începu să la vîrsta de vîroază, căci îl plăcea acest lucru la nebunie, și părea să alba daruri pentru acest instrument. Astenția cîndă cînd nu eram cîteje seara în pat, și atunci el își făcea apariția cu vîroază în mîni, în camera în care dormeam cele trei surori. Începea întodeauna cu explicarea „temei” pe care astăzi, amintindu-mi-o, mi se pare foarte wagneriană, cu toate că atunci nici el, nici noi nu știam ce este. Nu cred că muzica sa era în realitate muzică, însă pentru mine era o ilustrare ce contribuia la îmbogățirea aventurilor mele imaginare. Luis ajunse să formeze o orchestră, și cu ea, la marile solemnități religioase, lansă de la înălțimea corului peste multimea extîrșită notele din liturghia de Perossi și din „Ave Maria” de Schubert.

Prîntîrii meu plecuse deseori la Paris și, la înapoiera lor, ne copleșeau cu jucării. Dintr-una din aceste călătorii, fratelui meu i se adusesse drept jucărie un teatru care cred că trebuie să fi măsurat un metru pătrat. Avea

Luis Buñuel

ULTIMUL MEU SUSPIN

AMINTIRILE CONCHITEI

cortine și decoruri de teatru. Îmi amintesc de două dintre acestea: o sală a tronului și o pădure. Personajele erau confecționate din carton și reprezentau un reșe, o regină, un bufon și scutieri. Nu măsurau mai mult de zece centimetri și se miscau întodeauna cu fața la public, cu toate că se deplasau în mai multe direcții cu ajutorul unei sîrme. Pentru a completa lista, Luis avea un leu în atitudine de atac care, la timpul respectiv, cînd îl erau în bună stare picioarele din alabastru, servea de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și-l am văzut întrînd în scenă în salonul Eiffel auriu, care, pînă atunci, se afla print toate părțile, în salon, în bucătărie și chiar în podul cu vechituri. Nu-mi reamintesc dacă turnul Eiffel reprezenta vreun personaj cînd sau o mică cetățuie; însă îmi amintesc perfect de bîncă și

Căderea prieteniei

NOTE DE DRUM DIN R.P. CHINEZĂ

tie drumul zarea spre apus. Înclină spre apăsătoare, cîteva momente de unde culge o aripă de soare. Și taie. Și taie. Eșarfă cenușie peste brumăleșul pământului, al pădurii, al necropriului. Este o vreme ca acum, această Octombrie răsturnat în noiembrie, ultima culoare a toamnei într-o câmpie cu nopți reci. Și chiar trec, pe lângă Toyota strălucind nervos, animale blajine trăgând după ele clai de aramă foșitoare. Închid ochii — și pentru o clipă, mare cit roata timpului, mă văd în satul meu olteneț, încopciat în cele patru puncte cardinale, care acolo se numesc Coda Obiegiului, Balomir, Pitulata și Vedia.

Dar Toyota întoarce roata (timpului) la loc, trecind ușure, cu motorul computerizat, ca o rachetă imblinzită de peisaj. Și înaintăm. Înaintăm. La un moment dat, semnul de circulație indică „Drum îngustat”. Un semn banal, desigur, un avertisment obișnuit. Un pod vine în fugă, spre noi, să ne înghiță mașina. Dacă această, panteră vicleană, n-ar opri cu labele (rotile) exact pe buza de asfalt năpălit, „Podul Loukouiao” — spune prietenii ghid Xu Wendu, cu un ton neutru, ca și cum ar vorbi de o punte oarecare. Dar șoferul nu se îndeamnă să accelereze. Deschide portiera, iese cu aer stinjenit, de parcă ar avea... o pană la mașină, mișcările îl luncă pe lângă trup și, tot, devine o statuie înclinată în poziție.

vece 13.000 de kilometri distanță — un aer tonic, inviorator. S-a adevărit încă o dată valoarea unor sintagme specifice, delușite puțin mai devreme, cu ajutorul specialistului Song Tingming, director adjunct al Biroului de Cercetări din cadrul Comisiei de Stat pentru Restructurarea Sistemului Economic din China. Este vorba de două sintagme, fiecare alcătuită din cîte trei cuvinte. Prima zice: *Sin Lan Ciung* — în care *sin* — moarte (amorțire); *lan* — lene; *ciung* — sărăcie. Cea de-a doua sintagmă — împusă după marea deschidere a Chinei spre înflănturi și înafara ei zice: *Hue Cing Fu* — adică, *huo* — viață (vitalitate); *cing* — hărnicie, *fu* — bogăție. Creștea competitivitatea, se individualiza mai acut — principiul „Fieciuia după munca sa”.

În această ordine de idei — idei noi, revoluționare — Comuna populară „Prietenia chineză-română” a trecut de la o agricultură extensivă la una intensivă la industrie și prestări de servicii. Cele 2.000 de hectare de pământ au rodit, într-un singur an, între altele, în: 139.000 tone legume, 3.000 tone carne de porc, 580.000 rate, 220.000 găini, 1.700 tone ouă, peste un milion de litri de lapte — produse livrate pieții după satisfacerea nevoilor personale. Venitul Comunei pe anul respectiv a trecut de 160 milioane yuan, ceea ce reprezintă o creștere cu peste 30 la sută față de anul precedent. Din bătănie au fost constituite: un câmin pentru bătrîni, un centru de cultură, noi spații pentru grădinițe, școli, licee.

La obținerea beneficiilor, o contribuție importantă și-a adus industria mică, evidențiată aici prin: fabrica de motoare electrice, de seifuri, de benză transportoare, de mașini agricole și piese de schimb.

„În timp ce tinăra conducătoare Liu mă invită să trec pragul gospodăriei, oțorva conștient, un pașuc și glorioză în spatele ei, aproape de ea și-i soțete ceva la ureche. Tinăra se îmbujorează, susură cîteva cuvinte cîntate în urechea micșului școlar — apoi se scuză: este frul ei, a venit de la școală”.

Cobor neclămerit de întimplare. Apoi ghidul se simte obligat să explice și abia acum înțeleg că tonul neutru de adevărat era de fapt o încercare de a evita emoția. Podul Loukouiao nu este chiar atât de banal, cum ar părea. Cunoscut în lume drept „Podul Marco Polo” el a servit drept pretext la 7 iulie 1937 — armata japoneză pentru a cucerii China. Teatrul de luptă și simbol, podul rămîne un vestit punct de popas și meditație. De mai mulți ani, o japoneză, o simplă și omenoasă femeie — păstrîndu-și anonimul, ca însăși noțiunea de călătorie al planetei — vine cu înălțare și acest pod și se roagă pentru pacea planetei.

Astăzi, peste podul acesta trec drumul care duce către Comuna populară „Prietenia chineză-română”, ținta călătoriilor noastre.

După Pagoda din satul Pali se zăresc acoșurile sub care bat înimi cu dublă emoție.

Fata care-mi vorbește pare a nu fi împlinită 20 de ani. Flori în ochi, flori în obraji, flori în prelungirea brațelor, desenate pe cerul limpede al amiezii. Se recomandă sefă adunată a Biroului de conducere al Comunei populare „Prietenia chineză-română”, Liu? — exclamă surprizătoare. Munteii-Buzău, falomita le și abia mai tirziu, în jurul tradiționalei cești de ceai verde, avem să înțeleg că „Munteii-Buzău” nu se traduc prin „Liu”. Liu este numele fetel de 20 de ani, cu flori în obraji, iar „Munteii-Buzău” — Cooperativelul agricole „Prietenia chineză-română” — se pronunță, și în limba chineză, din prietenie și dragoste pentru România, tot Munteii-Buzău.

Liu îmi oferă, în continuare, date despre localitatea la cirna căreia brațul tinăr și mîntea îndrăzneală au ajutat la croirea cîtorva pirii de bunăstare. Practic, este vorba de cîteva așezări legate între ele, care numără 50.000 de locuitori (15.000 de familii) din care 28.000 brațe de muncă. Meste care, oricît s-ar fi străduit mai înainte, nu puteau depăși o anume inerție, cu urmări nefaste în traista... sârăcului. Sufiul nou, înnoțor, a adus și peste comuna înfrățită cu Munteii Buzău — deși la

REVISTA STRĂINĂ

● **F. NOURISSIER, NĂSCUT ÎN ANUL 1917**, este astăzi reprezentantul cel mai autorizat al curentului tradițional în romanul francez. Este preocupat de sugerarea evoluției psihologice și fondul mozaicului complex și contradicțor al evenimentelor, al tendințelor momentului. În creațiile lui se remarcă în mod deosebit influențele lui Aragon. Nu este deca întimplător faptul că eroul principal al romanului său „Târziu noaptea” este un creator, pictorul Burgoade.

Nourissier nu și uită însă eroul de paransonal. Întregii sale vieți, el doar în momentele cele mai importante. În înfățișare — pictor abstractonist matur — în viața intimă — un bărbat cu noaptea, epoca lui de glorie. Urmează însă o perioadă de criză — economică, financiară și culturală — care duce la pierderea siguranței de viață și de creație. Burgoade încearcă cu greu să se regăsească și să-și păstreze echilibrul, iar această constituie axa centrală a romanului, plină de dramatism și autenticitate. Nu este însă vorba de romanul unui personal al lui Burgoade, ci de romanul unei întregi generații de creatori, alături de el aparând altele cîteva personaje mai puternic sau mai slab reliefate.

Nourissier aduce în prim plan viața boemă pariziană din anii '60-'70 surprinzând cu ironie curentele care s-au manifestat în aria plină de franceză a timpului. În felul acesta, eroul pînă în curțile vechii culturale franceze, care își deschide în fața lui mecanismul care îl poartă veridic și colorat pe un creator de artă. Este surprinsă magistral „bursa culturală” a Parisului, fapt care denotă o cunoaștere perfectă a mediului pe care îl propune.

Cel care dorește să cunoască viața culturală franceză nu la suprataș, ci în profunzime, cu toate luptele duse pe față sau mascate, pentru a fi sau a nu fi... este un citad de neprețuit acest roman al lui F. Nourissier.

ginea înfățișă despre falomasa statuie Rimini prezentându-ne un tablou real, veridic a ceea ce a devenit astăzi această statuie: un centru al crimelor și violențelor, al imoralității și relațiilor inumane degenerare.

Toate acestea sînt văzute prin prisma unui zărilor experimentat. L-am numit pe Bauer, trimis redactorului meu în misiune pentru a scrie reportaje despre această statuie la Rimini. Bauer organizase o adevărată rețea locală de informatori cu ajutorul cărora a fost posibil să ajungă în fața statuiei. În felul acesta eroul devine martorul unor episoade care înfățișează: orgiile pe plaja deșchisă, mecanismul prin care o carte de joc devine un instrument de corupție și de corupție în sine, de corupție în sine, de corupție în sine.

Aceștia este centrul pe cercetările întreprinse pentru elucidarea împrejurărilor legate de asasinarea senatorului, drept pentru care reporterul se transformă în detectiv. În cele din urmă, descoperă că senatorul fusese amestecat într-o afacere de corupție legată de finanțarea unei instituții patronale de filia acestui.

Un alt episod de urmărit cu toată atenția este cel al unei vizitație de tabouri, venită din Germania Federală, pentru a-și căuta sora, o morțiară din Berlin. După lungi căutări (Roma, Palermo, Rimini) o găsește, dar își dă seama că, în realitate, căutarea sorei nu reprezintă deca căutarea propriului eu, pierdut într-o lume care pentru ea înseamnă numai suferință, durere, boală ascunsă, melancolie, vise care vor rămîne doar vise.

Prin tematica sa de mare actualitate, romanul lui Tondelli se adăugă celor scrisi de Tondelli și de Carlo e. Carlo e. Carlo e. Carlo e.

● **LA TASKENT A LUAT SFERȘIT CEL DE AL X-LEA FESTIVAL INTERNAȚIONAL AL FILMULUI** din Țările Arabe, Africii și Americii Latine. Această ediție jubiliară a intrunii participarea a 52 țări din cele trei continente și a patru organizații internaționale. La cele 13 cinematografe din oraș au fost prezentate peste 500 filme.

Dintre personalitățile prezente la festival și amintim pe restororul englez Richard Attenborough, autorul între altele al filmului „Gandhi”, și vest-berlineza R. Lillenthal, regizorul filmului „Ciclusul din Sare Cristobal”, ambii fiind invitați pentru faptul că în peluculelor lor abordează și problematica complexă a lumii a treia. Trebuie însă spus că învatarea celor doi regizori a trecut nemulțumirea multora dintre participanți, care doreau ca festivalul să fie numai al cineștilor asiatici, africani și latino-americieni.

Festivalul de la Taskent a fost dominat de filmele asiatice. Marele premiu a fost atribuit filmului indian „Drumul care nu duce nicăieri”, apreciat drept una dintre cele mai remarcabile realizări ale „Școlii de film de la Calcutta”. Filmul a fost realizat de Gutama Goshe în calitate de regizor, scenarist, operator și compozitor. Filmul tratează problematica femeii în societatea indiană contemporană, deosebindu-se fundamental de producțiile indiene în care se cîntă și se varsă lacrimi pentru a arăta cel mai mult spectatori.

Un alt premiu important a fost atribuit filmului chinez „Mulți ani după război” al regizorului Chu Mei. Este cel al doilea film al ei și este povestea unui soldat care trăiește mai mult din amintirile sale din timpul războiului, în care și-a pierdut nu numai tinerețea, dar și prima iubire. Dar, mai presus de toate, este filmul luiptel din generații, dintre cei care au luptat pentru revo-

CULTURA ROMÂNEASCĂ ÎN LUME

● **STUDII DESPRE CULTURA ROMÂNĂ ÎN EVUL MEDIU.** Prestigioasa revistă de istorie a culturii „Balkan Studies” care apare la Salonic (Grecia), publică în volumul 27, II, un studiu al cercetătorului român Alexandru Stănculescu-Birda dedicat unor încercări de descifrare a inscripțiilor de la Basarabi (Dobrogea), din secolul al X-lea. Studiul, a cărui primă versiune apăruse în românește cu cîteva timp în urmă, se adăugă altor încercări de acest fel privind tipurile de scriere, din așezămintul medieval de pe teritoriul românesc, încercări anterioare (unele remarcabile și conținând rezolvări parțiale) aparținînd, între alții, lui Ion Barnea, Petre Diaconu, Gh. Mihăilă, Damian F. Bogdan etc. O contribuție avertărilor savan Constantin Daniel, apărută recent în „Almanahul Luceafărului”, vine cu importante precizări pri-

vitoare la scrierea în alfabet necunoscut (poate autohton) de la Basarabi, de unde se deduce firmită de propoziție românească; aceasta ar însemna că înțelegerea de limbă română ar data de acum aproximativ o mie de ani. La Basarabi, coexistența mai multor alfabet (și deci a mai multor idiomuri) creează dificultăți de interpretare și de descifrare, studiul lui Al. Stănculescu-Birda avînd meritul de a recapitula o discuție prelungită în medii științifice, semnificativ în același timp existența unor fenomene de cultură pe teritoriul românesc în medievalitatea timpurie, argument pentru continuitatea populației locale în aceste regiuni ale Europei răsăritene.

A.S.

Balkanice

REFIK DURBAS

O mie de nori

A venit —
O mie de ramuri ale vîntului s-au frînt.

S-a dus —
Au înflorit o mie de nori.

Tu, Nu există numai tu ?
Iscusitele intru-ale ploii

Nădăjduiește acum.

HUSEIN HAYDAR

Garaofă

Din singe i-a căzut o garaofă
În cale parca mi-a căzut lumina
M-am aplecat să-i adun în palmă petalele
Ea s-a scuturat umplînd străvezimea
văzduhului
fîie cîntate

Un solm singuratec se lovide de zidul
Pene-a plutit bulevardele s-au prefăcut
în zi neagră

Ei garaofă a mea ia-mă și pe mine
Ia-mă și pe mine în sin ei garaofă a mea !

În românește de Dumitru M. Ion

CĂRȚI ȘI IDEI

Implicațiile unei teribile sfidări...

S-a scris mult și se va mai scrie încă, mai ales acum, la sfîrșitul secolului al XX-lea, despre „sfidare”. J.J.S. Schreiber ne-a obșnuit pe toți cu problemele complexe pe care le implică „sfidarea nucleară”, deosebit de interesantă, Radu Budeanu se referă însă la un alt aspect, și mai teribil, la „sfidarea” termonucleară.

Din turbulatoarea complexitate a problematicei abordate de așeză se conturează cu limpezime o idee deosebită avertisment: omenirea nu s-a mai aflat niciodată într-o situație atât de gravă. Trebuie făcut ceva !

Chiar dacă — așa cum spunea Einstein — e mai ușor să dezințegrez un atom, decît prejudecățile oamenilor, Radu Budeanu se înscrie într-o direcție inversă. Este vorba de această direcție pe care o urmează puternicele acțiuni de mobilizare în masă pentru a face să triumfe „utopia” vieții. Și, deși constată cu regret că „omul pare să fi rămas mult în afara vertiginoasei maturizări a armelor”, autorul încearcă să ne arate, în cursul unei perfecte demonstrații, cum omului „i mai rămîne o singură șansă pentru a-și rezerva eternitatea subjugării unor proiecte viitoare: să-și declare sine însuși pacea”.

Scrisă într-un ritm alert și de mare penetrație publicistică și informațională, dublată și de un timp de o vastă și bogată erudicie, cartea lui Radu Budeanu, impregnată la tot pasul de numeroase aforisme și zicători populare, satisface pe deplin prin claritatea și frumusețea stilului, fiind plăcută și așezată în citire.

Ca un reporter fidel și pătrunzător al fenomenelor lumii contemporane, autorul a parcurs planeta în lung și în lat, resimțind peste tot acuitatea și gravitatea aceluiași probleme. De aici provin alți pasiunea, cit și vigoarea pledoariei sale cu privire la absurditatea aberantei curse a înarmării, limpezimea mesajului său adresat responsabilității politice a oamenilor de pretutindeni. Rîndurile scrise de R. Budeanu reprezintă, așa cum afirmă el însuși, nu numai niște însemnări generale cu privire la cursa înarmării nucleare, ci o surprindere în detaliu a mecanismului ei de funcționare, prin investigație amplă a unui astfel de pericol, dezvăluind cine o întreține, resursele sale întime, efectele politice, economice, sociale, psihologice și morale pe care aceasta le produce asupra lumii contemporane.

Originalitatea lucrării la care ne referim poate fi dovedită pornind și de la eleganța exprimării sau forța expresivă a enunțurilor avansate, autorul fiind o prezență de marcă în publicistica noastră pe teme internaționale, remarcîndu-se adesea prin notele și accentele specifice introduse în presa scrisă. Un exemplu ni se pare edificator în acest sens: Atunci, cînd scrie și se

referă la modul cum omul „și-a proiectat singur un monstru ce l-a zburat de pe planșeta în viață”, ni se sugerează, parca pentru a ne mai reaminti o dată, făcînd apoi meru la constința trează, că „somnul rațiunii naște monstru”. Pacea ar fi deci, în consecință, încercarea de a care omenirea poate fi în permanență trează. Așadar, ideea că dezastrul atomic ar putea fi evitat numai prin pace constituie substanța cărții „Sfidarea nucleară”, pe care o analizăm în rîndurile de față.

Împărțită în trei importante capitole, intitulată în mod sugestiv „Galaxia armelor”, „Greșeli de vinzare” și „Meseria de a trăi”, cartea lui Radu Budeanu investigatează cu o subtilitate și finețe deosebită atît aspectele referitoare la „psihologia” războiului, cit mai ales condiționările lui obiective. El afirmă astfel că avem de-a face, în acest caz cu „cea mai «rentabilă» invenție din istoria omenirii mai ceva decît roata, aburul sau laserul”, cu „marele abator al istoriei” care-l îmbogățește pe unii în detrimentul altora. Astăzi însă războiul „reprezintă un pericol prea mare pentru a nu fi abordat frontal și pînă la ultimele lui determinări”.

Încurajate prin sumedenia de doctrine, strategii și scenarii de tot felul, scrie mai departe autorul, în zilele noastre pregătirile de război „nu reprezintă altceva decît încercarea de a se perpetua, în umbra «retoricii nucleare», menținerea omenirii sub o stare de șantaj permanent”. Un șantaj, dar un șantaj care poate afecta însăși existența planetei, omenirea și mediul înconjurător, șansele vieții pe pământ.

Acest lucru nu înseamnă altceva, ne spune Radu Budeanu, decît un veritabil război declarat direct ființei umane, civilizației și culturii în special. Ce poate fi mai absurd și mai aberant ! „Civilizația și omul” au ajuns, aproape fără știe, „înamicul public numărul unu al ei” și al forțelor necontrolate ale militarismului (faș s-o spunem pe adevăratul lui nume).

E nevoie de aceea ca omenirea să învețe din nou „meseria de a trăi”. Și în ciuda unor obstacole de tot felul, uzuale sau inedite, care se dezvoltă precipitat, este necesar să facem ceva pentru a schimba cursul lucrurilor. Nu de vorbe despre pace are o nevoie fierbinte lumea de azi, nu de rezoluții inermament și declarații de bune intenții, ci de o pace durabilă, recunoscută, consolidată și definitivă.

„Ceea ce era de demonstrat s-a demonstrat”, subliniază autorul. Este, încă, timp de ales alternativa logică, rațională, salvatoare, „de a se trece de la vorbe la fapte”, întrucît acum omenirea se află la o mare răscruce: „a fi sau a nu fi”, acestuia-mesajului principal al cărții „Sfidarea nucleară”.

dr. Gh. Lencan Stoica

SPORT

Desfrunziri

e o toamnă aîd de frumoasă încît îți vine să zici că lumina lucidă și volvelodă a Bucovinei, podgoriile ei de lumină s-au revărsat peste toată țara. Mai puțin și asupra Galațiilor unde Dunărea curge amestecată dacă nu cu vin ghiurguluiu, cu puțină căpîlă în orice caz. Dacă însă se declară înaintea meciului de la Torino antrenorul Sdrobis: „vom încerca să ne așezăm cum știm noi, să nu fim... poeți și să luptăm exemplar”, iar secundul său, Burcea (de departe cel mai slab jucător al sezonului de toamnă), aruncă vehement și aragani, cu vorbe al căror înțeles plutește în urmă de vîperă... „Am revenit la ceea ce știam noi mai bine, ne-am așezat în teren cum am făcut anul trecut...” Miercuri seara, la Torino, s-au așezat, însă, cu zărea căscătat în fața furții și au înghițit cinci goluri, scîpînd ca prin minune, de încă vreo zece ! Trimisul ziarului „Sportul” notează sec și plin de mîhnire: „un meci pierdut la scor, în care jucătorii Oțelului au comis numeroase greșeli în apărare, iar în atac nu au contat”. Și atunci de unde îngimțarea lui Sdrobis (pentru ei a fi poeți înseamnă a fi ceva de pe lângă lume), și de unde îndrăzneala lui Burcea de-a trimite săgeți în spinarea unui om lipsit de dreptul de-a se apăra ? Pentru că amîndoi antrenorii Oțelului de azi s-au înfipt în vorbă doar pentru a-l insulta, fie și voală, pe autorul principal al victoriei de la Galați asupra lui Juventus. Acum așteptăm să ne arate ei dacă peștele se curăță de solzi cu cuțitul sau rîndeaua. Etapa a zecea a campionatului primei diviziuni ne-a răpit bucuriile pe care ne-ar fi plăcut să le gustăm în primăvară. Știm de pe acum că Dinamo și Steaua nu vor mai putea fi ajunse

de nimeni (Dinamo, numeri și parcă nu-ți vine să crezi, a inseris în zecile întîlniri 44 de goluri și și faptei, acesta ne întîncea în rama gîndului că iarăși ne vom împărți și dominică patimile lîngă lada cu caracaudă. Pe vremuri, ecreubel se împletea din vreo șapte culori, acum nu mai e loc decît pentru două. Acest tular prea sârăc de cerul fotbalului pe mine personal mă deprimă. Drept pentru care mă și retrag pe calul de lemn al Rapidului. Ați fost, miercuri, pe Steaua ? Dacă n-ați fost, aveți ce regreta, pînă la Rapidul, romanță scrisă cu lum, în palma de hainalean dulci (sania și clopoțelii vechiului săliă la nesfîrșit prin vadul Giuleștilui), a seos la arlechin, parca din legende străvechi, un portar formidabil ? Toader. Da, același Toader care, uneori, scapă mîngea în poartă printr-o picloare. Ce veți, aștia sîntem, dăruium lumii frumoșe, trandafiri și vorbe aurie pe vînt, iar cînd murim, murim unorii din iubire, respirînd cu fața lipită de fierul de călcat în care arde, îngerește, mangail. Toamă de aceea vine și întreb : de ce l-a trimis Bumbeșcu pe un pat de spital pe ataceanul nostru Ciolponca ? Si de ce cerul fotbalului pe mine personal mă deprimă. Rapidul trebuie să îmbrace haina de umilnă atunci cînd joacă în compania Stelei ? Ce mari din fotbalul românesc, neștiind să piardă și nelăsăși să piardă, își permit, cîciocodă, să joace cu bocancii pe razelele noastre cu floarea soarelui.

Să nu-și închipuie Bumbeșcu că grădinarul nu sînt acasă și că răbdă pînă dincolo de fire. Se desfrunzesc și marile fubiri, așa că...

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTA ROMÂNIA

Redactor șef
Nicolae Dan Frunteleai
Mihail Ungheanu (redactor șef adjunct), A. J. Zamescu
(secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA : București, Piața Școlii nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA : Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 96
Tipar executat la : COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚII